

SEAMK

Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Seinäjoki University of Applied Sciences

Jimi Ijas

Anonyymien huume keskustelun merkitykset

Opinnäytetyö
Kevät 2025
Sosionomi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi (AMK)

Tekijä: Jimi Ijas

Työn nimi alaotsikkoineen: Anonyymien huume keskustelun merkitykset

Ohjaaja: Pirita Hakoneva

Vuosi: 2025

Sivumäärä: 55

Liitteiden lukumäärä: 3

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, millaisia merkityksiä pääkaupunkiseudun Jodelin @huumeet3-kanavan anonyymilla ja avoimella huume keskustelulla on huumeaineita käyttäville tai huumeaineista kiinnostuneille henkilöille. Valitsin kyseisen sijainnin ja kanavan, koska pääkaupunkiseudun @huumeet3 -kanava on aktiivisin huume keskustelukanava Jodelissa. Opinnäytetyön tavoitteena oli tunnistaa keinoja, miten voidaan vähentää ja ennaltaehkäistä huumeidenkäytöstä syntyviä haittoja.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. @huumeet3 -kanavan keskustelua havainnointiin kuukauden ajan ja havainnointiaineistoa hyödyntäen luotiin kysely kanavan kävijöille. Kyselyn kohderyhmänä oli yli 18-vuotiaat ihmiset, jotka ovat liittyneet Jodelin @huumeet3 -kanavalle, seuraavat kanavaa ja käyttävät tai ovat joskus käyttäneet laittomia huumeaineita. Havainnointiaineisto koostui 378 keskustelusta ja kyselyyn vastasi 51 vastaajaa. Tutkimuksessa painottuu laadullinen aineisto, ja määrällinen aineisto kerättiin laadullisen aineiston tueksi. Aineisto analysoitiin koodaamalla ja teemoittelemalla, jolloin määrällinen aineisto voitiin muuttaa laadulliseksi.

Kanavan seuraamiseen ja sen havainnointiin perustuvasta aineistosta tunnistettiin 14 pääteemaa, joista luotiin kaksi yhdistävää luokkaa. Huume tieto ja vertaiskokemukset -luokka pitää sisällään keskustelut henkilökohtaisista huumekokemuksista, tietoa huumeista ja niiden käytöstä sekä vertaistuen ulottuvuuksista. Yhteiskunnallinen keskustelu -luokka sisältää keskustelua ajankohtaisista huume tiedoista, tietoa ilmiöistä, palveluista ja yhteiskunnan rakenteista. Eniten kanavalla keskustellaan ja haetaan tietoa huumeiden vaikutuksista, ajankohtaisista huume ilmiöistä ja huumekokemuksista.

Tutkimusaineiston tulosten perusteella kanava nähtiin keskeisessä roolissa huume haittojen vähentämisessä sekä huume tiedon jakamisessa. Huume tiedon koettiin olevan asiallista, hyödyllistä, rehellistä ja ajankohtaista. Kanavan anonyymiyys tarjosi huumeidenkäyttäjille paikan keskustella avoimesti huumeidenkäytöstä ja etsiä vertaistukea. Kanavalla myös tuettiin huumeidenkäytön vähentämistä ja lopettamista, jos tällaista vertaistukea haettiin. Kanavalla puretaan huumeidenkäyttäjien kokemaa stigmaa. Kanavan haitaksi nousi uhka, että kanavalla voidaan jakaa väärää tietoa ja kanava voi innostaa huumeiden käyttöön. Tuloksien perusteella kanava nähtiin väylänä huumeidenkäyttäjien tavoittamiseen ja huume haittojen ehkäisyyn yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasoilla.

¹ Asiasanat: huumeet, huume haittojen ehkäisy, huume haittojen vähentäminen, huume tieto, vertaistieto, disnormatiivinen informaatio, verkkokeskustelu, Jodel.

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Degree programme: Bachelor of social services

Author: Jimi Ijas

Title of thesis: The Meanings of anonymous drug-related discussions

Supervisor: Pirita Hakoneva

Year: 2025

Number of pages: 55

Number of appendices: 3

The intention of this thesis was to investigate the meanings of open and anonymous drug-related discussions on Jodel's @huumeet3 channel for individuals who use or are interested of illegal drugs. This area and channel were selected because the @huumeet3 channel in Helsinki metropolitan area is the most active drug-related channel on Jodel. The aim of the thesis is to identify ways to reduce and prevent the harm caused by drug use.

The study was conducted as qualitative research. Discussions on the @huumeet3 channel were observed over a one-month period, and a survey was developed based on the observational data. The target group of the survey consisted of individuals over the age of 18 who had joined the @huumeet3 channel on Jodel, followed the channel, and used or had used illegal drugs. The observational data consisted of 378 discussions, and the survey received responses from 51 participants. The data were analyzed using coding and thematic analysis.

Fourteen key themes were identified from the observational data, and these were compounded into two overarching categories. Drug information and peer experiences -category encompasses discussions related to personal drug use experiences, information about substances and their use, as well as elements of peer support. Societal Discourse comprises discussions -category includes discussions addressing current drug-related information, emerging phenomena, services, and structural aspects of society. The observational data revealed that the most frequent topics of discussion and information-seeking on the channel were related to the effects of drugs, current drug trends, and personal drug experiences.

According to the survey data, the channel was seen as a central role in harm reduction and as an important resource for accessing drug-related information. The shared information was perceived as factual, useful, honest, and up to date. The channel's anonymity provides a space where drug users can openly discuss their use and seek peer support. The channel also supports reducing or quitting drug use and contributes to reducing the stigma associated with drug use. However, two concerns were raised: the risk of misinformation being shared and the potential for the channel to encourage drug use. Overall, the findings indicate that the channel serves as a means of reaching drug users and promoting harm reduction at individual, community, and societal levels.

¹ Keywords: drugs, harm reduction, harm prevention, drug-related information, experiential knowledge, dis-normative information.

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo	6
1 JOHDANTO	7
2 HUUMEET, KÄYTTÄJÄT JA YHTEISKUNTA	9
2.1 Erilaiset huumeidenkäyttäjät	9
2.2 Huumeet yhteiskunnassa	11
2.3 Stigma	13
2.4 Huumeista syntyvät haitat	13
3 HUUMEKESKUSTELUT	15
3.1 Disnormatiivinen informaatio	15
3.2 Huumeidenkäyttäjien keskustelukanavat ennen ja nyt	16
3.3 Jodel sosiaalisen median alustana	17
3.4 Huumekeskustelut Jodelissa	19
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	22
4.1 Tutkimusmenetelmät	22
4.2 Aineistonkeruu	22
4.2.1 Havainnointi	22
4.2.2 Kysely	23
4.3 Sisällönanalyysi	24
4.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	25
5 TUTKIMUSTULOKSET	29
5.1 Kanavan seurantajaksoon tulokset	29
5.1.1 Huumeiden vaikutukset	30
5.1.2 Ajankohtaiset huumeilmiöt ja yhteiskunta	30
5.1.3 Huumekokemukset	31
5.1.4 Sekakäyttö	31
5.1.5 Vieroitusoireet ja jälkiolotilat	31

5.1.6	Huumeiden käyttötavat	32
5.1.7	Riippuvuus ja mieliteot	32
5.1.8	Terveysthuoltoon liittyvät	32
5.1.9	Huumeidenkäytön lopettaminen	33
5.1.10	Seuranhaku, stigma, päihdepalvelut ja muut huumesivustot, kuvat ja muut	33
5.2	Kyselyn tulokset	34
5.2.1	Vastaajien elämäntilanne	34
5.2.2	Miten kuvailisit itseäsi huumeidenkäyttäjänä?	34
5.2.3	Koetko olevasi riippuvainen huumeiden käytöstä?	35
5.2.4	Kuinka avoin olet/olet ollut huumeidenkäytöstäsi?	35
5.2.5	Koetko häpeää huumeidenkäyttösi vuoksi?	36
5.2.6	Millä tavoin huumeidenkäytöstä aiheutuva häpeä tai stigma vaikuttavat elämääsi?	36
5.2.7	Kuinka usein selaat Jodelin @huumeet3 -kanavaa?	37
5.2.8	Mitkä aiheet kiinnostavat @huumeet3-kanavalla?	37
5.2.9	Kuinka luotettavana pidät kanavalla jaettua tietoa huumeista?	38
5.2.10	Mitä itse tuot kanavalle?	38
5.2.11	Kanavan anti, hyödyt ja haitat	39
5.2.12	Kanavan vaikutukset huumeidenkäyttöön	41
5.2.13	Vapaa sana	43
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	44
6.1	Tulosten yhteenveto	44
6.1.1	@huumeet3 -kanavan keskustelut	44
6.1.2	Kanavan merkitykset	45
6.2	Pohdinta	47
6.3	Hyödynnettävyys	49
	LÄHTEET	51
	LIITTEET	56

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuva 1. Näkymä Jodelin etusivulla ja keskusteluissa (kuva: Jimi Ijas).	19
Kuvio 1. Vastaajien elämäntilanne (%) (n=51).	34
Kuvio 2. Miten kuvailisit itseäsi huumeidenkäyttäjänä? (%) (n=51).	35
Kuvio 3. Kuinka avoin olet huumeidenkäytöstäsi? (%) (n=51).	36
Kuvio 4. Mitkä aiheet kiinnostava @huumeet3 -kanavalla? (%) (n=51).	38
Taulukko 1. Kanavan keskustelujen teemat.....	29

1 JOHDANTO

Noin 29 prosenttia suomalaisista on joskus kokeillut huumeita (Karjalainen, 2023, s. 56). Suomen väkilukuun suhteutettuna tämä tarkoittaisi, että noin 1,5 miljoonaa eli noin joka neljäs suomalainen on joskus ollut huumeiden kokeilija. Tämä on yllättävän iso luku ottaen huomioon sen, miten negatiivisesti huumeisiin ja huumeidenkäyttäjiin suhtaudutaan yhteiskunnassa. Huumeita vastaan on käyty sotaa yli puoli vuosisataa, mutta siitä huolimatta huumeet ovat yhteiskunnassamme.

Huumeet kiinnostavat minua ilmiönä ja olen seurannut tiiviisti huumeisiin liittyvää kulttuuria eri kanavien ja lähteiden kautta. Yhteiskunnassa ja mediassa huumeet näyttävät ongelmakäytön ja rikollisuuden näkökulmasta. Huumeidenkäyttäjät eivät ole kuitenkaan homogeeninen ryhmä (Haasio ym., 2022, s. 76). Toisin kuin media ja peruskoulusta saatu huumevalistus antavat ymmärtää, kaikki huumeidenkäyttö ei johda ongelmakäyttöön. Huumeidenkäyttäjien kirjo on moninainen ja huumeita käytetään jokaisessa yhteiskuntaluokassa. Jätevesitutkimuksissa on huomattu, että kokaiinin ja ekstaasin käyttö painottuu viikonloppuihin ja suuriin yleisötapahtumiin (Gunnar & Kankaanpää, 2024). Tämä viittaa näiden aineiden satunnaiskäytön suosioon.

Ongelmakäyttäjät ovat näkyvin osa huumeidenkäyttäjien kirjoa, koska he eivät pysty piilottelmaan huumeidenkäyttöään. Mediassa huumeita käyttävät ihmiset ovat miltei aina nimettömiä, esimerkiksi Tikander (2024) haastatteli podcastissaan huumeiden viihdekäyttäjiiä ja kaikki haastateltavat pysyivät nimettöminä. Suurin osa huumeidenkäyttäjistä pyrkii piilottelmaan käyttöään viimeiseen asti, minkä vuoksi ongelmakäyttö nähdään korostettuna seurauksena huumeidenkäytöstä. On mielestäni ajankohtaista alkaa purkamaan ennakkoluuloa, että huumeidenkäyttäjät ovat yhteiskunnasta syrjäytyneitä ongelmakäyttäjiiä.

Seuraamalla huume keskustelua ja osallistamalla niihin olen päässyt murtamaan omia ennakkoluulojani huumeidenkäyttäjistä. Huumeita ei pidä glorifioida, mutta ei myöskään demonisoida. Demonisoinnin vaikutukset nähdään nyt ympärillämme, sillä huumeita käytetään ja niiden käytöstä puhuminen koetaan haastavana. Huumeidenkäytöstä puhuminen on vaikeaa yhteiskunnan negatiivisen ja leimaavan suhtautumisen vuoksi, jolloin huumeista voi syntyä entistä enemmän haittoja, kun apua tai huumeisiin liittyvää tietoa, eli huumetietoa, ei uskalleta hakea. Päihdehaittoja vähentävän työn kehitys voisi suunnata kohti sitä, että tuettaisiin huumeidenkäyttäjien hyvinvointia heidän tarpeidensa mukaan ja edistetään vastuullista huumeidenkäyttökulttuuria.

Olen seurannut pääkaupunkiseudun @huumeet3 -kanavaa monta vuotta. Idea tästä opinnäytetyöaiheesta syntyi, kun kanavalla keskusteltiin moderoinnista. Keskusteluissa nousi turhautuminen siitä, että Jodelin moderaattorit poistavat kanavalta asiallisia ja haittoja vähentäviä keskusteluja. Kanavalla on huumemyönteiseksi luettavaa sisältöä, kun huumeiden vaikutuksia ja huumekokemusta hehkutetaan. Kyseiset jodlaukset voivat sisältää huumehaittoja vähentävää tietoa, kuten keskustelua ja neuvontaa sekakäytöstä ja annostuksista. Pohdin, että millainen haittoja vähentävä arvo moderoiduilla keskusteluilla olisi, jos ne jäisivät kanavalle. Myös olen nähnyt, kun vertaistuellisia keskusteluja on hävinnyt kanavalta. En voi tietää, että onko alkuperäinen kirjoittaja vai moderaattorit poistaneet keskustelun, mutta kanavalla moderaattorien toiminta herättää keskustelua ja sitä kyseenalaistetaan.

Haluan tässä tutkimuksessa syventyä huumeidenkäyttäjien asemaan yhteiskunnassa ja siihen, miten huumeista syntyviä haittoja koetaan sekä miten niitä voitaisiin vähentää niin yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasoilla. Haluan tuoda työn avulla näkyväksi sen, millaiset vaikutukset avoimella huumekeskustelulla on. Näin voidaan tunnistaa keinoja, miten voidaan ennaltaehkäistä ja vähentää huumeista syntyviä haittoja.

Tutkimuksen tavoitteena on tunnistaa keinoja, joilla voidaan ehkäistä ja vähentää huumeidenkäytöstä syntyviä haittoja. Internetissä on monia huumeisiin liittyviä keskustelufoorumeita, mutta Jodelissa keskustelu on huomattavan interaktiivista. Jodelissa on muitakin huumeidenkäyttöön liittyviä kanavia, mutta keskityn tässä tutkimuksessa @huumeet3-kanavaan, joka on Jodelin aktiivisin huumeikanavan keskittymä.

Tutkimuksessa haetaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Millaista keskustelua Jodelin @huumeet3-kanavalla käydään?
- Millainen merkitys Jodelin @huumeet3-kanavalla on huumeidenkäyttäjille ja huumeista kiinnostuneille?

2 HUUMEET, KÄYTTÄJÄT JA YHTEISKUNTA

2.1 Erilaiset huumeidenkäyttäjät

Tässä työssä huume-termiin luetaan huumausaineiksi luokitellut päihteet sekä päihteinä käytetyt lääkkeet. Yleisimpiä psykoaktiivisia aineryhmiä on koottu Drug Wheel -pohjaan ja siellä mainitaan stimulantit, empatogeenit, psykedeelit, dissosiatiiivit, depressantit, opioidit ja kannabinoidit (Adley ym., 2023, s. 349). Valtioneuvoston asetus huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista (543/2008) pitää sisällään listan kaikista laittomaksi asetetuista aineista. Näiden aineiden käyttöä säätelee Suomessa huumausainelaki (373/2008), jonka 5 § mukaan huumausaineen tuotanto, valmistus, tuonti, vienti, kuljetus, kauttakuljetus, jakelu, kauppa, käsittely, hallussapito ja käyttö on kiellettyä. Kiellosta voidaan poiketa lääkinnällisissä, tutkimuksellisissa ja valvonnallisissa tarkoituksissa. Esimerkiksi erilaiset bentsodiatsepiinit on listattu laittomiksi aineiksi, mutta niiden lääkinnällinen käyttö on valvotusti sallittua. Myös psykedeelien terapeuttista potentiaalia on alettu tutkia kuluvaan vuosituhannen aikana aktiivisemmin, mutta muutamia poikkeustapauksia lukuun ottamatta niitä ei ole yleisesti hyväksytty lääketieteelliseen käyttöön (Psykedeelitutkimusyhdistys, i.a.). Lisäksi on laadittu Valtioneuvoston asetus (1130/2014) kuluttajamarkkinoilta kielletyistä psykoaktiivisista aineista, jossa listatut psykoaktiiviset aineet eivät ole määritellyt lääkkeiksi tai huumausaineiksi. Käytännössä tämä asetus estää listattujen psykoaktiivisten aineiden kaupallisen levittämisen ja myynnin, mutta hallussapito ei ole rangaistavaa.

Salasuo ja Rantala (2002, s. 42) jakavat huumeidenkäyttäjät käyttökulttuurin ja -tapojen perusteella kolmeen ryhmään. Näitä ryhmiä ovat kokeilijat, viihdekäyttäjät ja ongelmakäyttäjät. Lisäksi huumeidenkäyttäjät voidaan jakaa käytettävien aineiden mukaisiin kategorioihin. Tässä tutkimuksessa huumeidenkäyttäjät jaetaan käyttökulttuurin ja -tapojen mukaan. Näiden kolmen kategorian rinnalle lisään satunnaiskäytön ja hyötykäytön, jotta saadaan monipuolisempi ja nykyaikaisempi kuva huumeidenkäyttäjien kirjosta.

Huumeista voidaan hakea päihtymystä eli keskushermoston muuttunutta toimintatilaa (Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL), 2023). Tähän lukeutuu hyvän olon ja euforian tunteet sekä ahdistuksen ja stressin lieventäminen (Kailanto & Karjalainen, 2024). Satunnaiskäytöllä ja viihdekäytöllä haetaan näitä päihtymisen positiivisia vaikutuksia.

Viihdekäyttö on vakiintunut termi Suomessa, mutta sitä on vaikea eritellä satunnaiskäytöstä, kun näille termeille ei ole virallisia tai lääketieteellisiä määritelmiä (mt.). Viihdekäytöllä yleensä tarkoitetaan käyttöä, joka on satunnaista ja käyttäjä kokee käytön olevan hallittua ilman riippuvuuden piirteitä (Kailanto & Karjalainen, 2024). Englanninkielisenä terminä käytetään usein recreational drug use tai drug use in recreational settings. Satunnaiskäyttö voi olla vaihtelevaa muutamasta kokeilusta viikoittaiseen käyttöön (mt.). Huumeiden avulla voidaan tehostaa aivotoimintaa ja parantaa suorituskykyä (Kailanto & Karjalainen, 2024). Hyötykäyttö on ilmiö, jossa psykoaktiivisia aineita käytetään ei-lääkinnällisesti esimerkiksi keskittymiskyvyn tehostamiseen, terapeuttiseksi kokemukseksi tai hetkeliseksi nautinnoksi (Hupli, 2024, s. 19). Esimerkiksi stimulanttien hyötykäyttö on yleistä opiskelijoiden keskuudessa, kun kognitiota halutaan parantaa, jotta opiskelija suoriutuu akateemisista tehtävistä ja saa opiskelusta nautintoa (mts. 37). Satunnaiskäytön, viihdekäytön ja hyötykäytön erot ovat häilyvät, joten päihtymystä ja tehostamista hakevien huumeidenkäyttäjien omat subjektiiviset kokemukset ja näkemykset määrittelevät sen, mihin kategoriaan he kokevat käyttönsä kuuluvan.

Suurin osa huumeidenkäytöstä on luonteeltaan kokeilua tai tiettyihin tilanteisiin liittyvää satunnaiskäyttöä, joka syntyy esimerkiksi uteliaisuudesta (Hakkarainen ym., 2020, s. 471). Huumeidenkäyttö alkaa huumeiden kokeilusta ja vuoden 2022 päihdetutkimukseen vastanneista 29 prosenttia vastasi joskus kokeilleensa huumeita (Karjalainen, 2023, s. 56). Tämä tarkoittaisi Suomen väestömäärään suhteutettuna, että noin 1,5 miljoonaa suomalaista on joskus kokeillut huumeita ja noin joka neljäs suomalainen on joskus ollut vähintään kokeilija.

Yhteiskunnassa näkyvin ja keskustelua herättävin huumeita käyttävä ryhmä on ongelmakäyttäjät. Huumeiden ongelmakäyttö tarkoittaa tilannetta, jossa huumeista aiheutuu haittoja jollain elämänalueella, kuten terveydessä, taloudessa tai ihmissuhteissa (Mielenterveystalo, i.a.) ja haittojen ilmaantumisesta huolimatta huumeiden käyttöä jatketaan, jolloin puhutaan myös huumeriippuvuudesta. Riippuvuuskäyttäytymisessä käyttö ei ole valinnanvaraista ja huumeidenkäyttö nousee hallitsevaksi toiminnaksi (Mielenterveyden keskusliitto, i.a.). Huumeiden ongelmakäyttö ja riippuvuus ovat usein oire hoitamattomista mielenterveysongelmista ja itse huumeidenkäyttö voi myös laukaista mielenterveysongelmia (Mielenterveyden keskusliitto, i.a.; Duodecim, i.a.).

Huumeriippuvuutta ja addiktiokäyttäytymistä voi ilmetä kaikissa edellä mainituissa käyttäjäryhmissä, ei pelkästään ongelmakäytön yhteydessä. Esimerkiksi viihdekäyttäjä saattaa käyttää ekstaasia musiikkitapahtumissa, jolloin huumeiden käyttöön liittyvät tilanteet voivat tallentua voimakkaasti muistiin. Tätä kutsutaan addiktiomuistiksi ja siinä asiat, jotka muistuttavat huumeiden käyttötilanteesta, esimerkiksi tietynlainen musiikki ja ympäristö, voivat herättää huumeen himoamisen tunteen (YAD, i.a.-b). Himo ei aina johda huumeiden käyttöön, mutta jonkinasteinen riippuvuus on tässä tilanteessa kehittynyt. Addiktion syntyyn vaikuttaa käytetyn aineen ominaisuudet, määrät, käyttötavat, käyttäjän persoonallisuus, perinnöllisyys, ympäristö, vanhempien malli, kaveripiirit ja elämäntilanne (YAD, i.a.-a). Sosiaalisella todellisuudella ja yhteiskunnallisella tilanteella on vaikutusta riippuvuuden muodostumiselle. Yksinäisyys, vieraantuminen, yhteiskunnan traditioiden murtuminen ja epävarmuus tulevaisuudesta altistavat riippuvuuskäyttäytymiselle (Koski-Jännes & Kuusisto, 2020). Ympäristö ei kuitenkaan itsessään voi muodostaa huumeriippuvuutta, vaan siihen vaikuttaa toistuva huumeisiin turvautuminen.

Sekakäyttö tarkoittaa kahden tai useamman eri päihteen samanaikaista tai vuorottaista käyttöä (YAD, i.a.-c). Usein sekakäytön tarkoituksena on pitkittää tai tehostaa päihtymystä, säätää olotilaa käyttämällä vuorotellen eri vaikutuksen omaavia psykoaktiivisia aineita, hoitaa komplikaatioita, normalisoida olotila tai lievittää vieroitusoireita. Väestökyselyiden mukaan sekakäytön suosio on kasvamassa: vuonna 2014 vastaajista 14 prosenttia kertoi eri aineiden samanaikaisesta käytöstä ja vuonna 2022 samaan kysymykseen 21 prosenttia kertoi käyttäneensä eri aineita samanaikaisesti (Karjalainen, 2023, s. 78). Sekakäyttöön liittyy monia riskejä, koska eri päihteillä voi olla arvaamattomia ja hengenvaarallisia yhteisvaikutuksia. Vuonna 2023 alle 25-vuotiaiden tapaturmaisia huumausainemyrkytyskuolemia oli yhteensä 79 ja yli 80 prosentissa tapauksista löytyi merkkejä opioidien ja bentsodiatsepiinien sekakäytöstä (Onnettomuustutkintakeskus, 2024). Sekakäytön vaaroihin liittyvän tiedon puute nähdään yhtenä syynä tapaturmaisiin huumausainekuolemiin.

2.2 Huumeet yhteiskunnassa

Kansainväliset huumausaine- ja lääkelait rajaavat psykoaktiivisten aineiden käytön kolmeen kategoriaan: ongelmalliseksi, lääkinnälliseksi, ja kuluttajatuotteiksi (Hupli, 2024, s. 26). Huumeet ovat ongelmallisia, lääkkeitä lääkinnällisiä ja kuluttajatuotteiksi voidaan todeta esimerkiksi nikotiini, alkoholi ja sokeri. Huomioon otettavaa on, että vuonna 1961

laaditussa huumausaneyleissopimuksessa kielletyt psykoaktiiviset aineet ovat joskus olleet lääkekäytössä (Tammi, 2023, s. 184). Ennen 1960-lukua nykyään laittomiksi asetettujen aineiden käyttö ei ollut sen paheksuttavampaa kuin alkoholin käyttö (Hämeen-Anttila, 2013, s. 9). 1800-luvulla huumeet olivat osa järjestäytyneitä yhteiskuntaa, jolloin esimerkiksi oopiumia ja kannabisvalmisteita pystyi ostamaan sekatavarakaupasta, ja käyttäjät olivat yhteiskuntaan integroituneita ihmisiä, kuten perheenisiä ja -äitejä sekä lääkäreitä ja työssäkäyviä ihmisiä (mts. 7). Yhteiskunnan normit säätelivät huumeiden käyttöä ennen kuin huumeet kriminalisoitiin ja kun lainsäädäntö tuotiin huumeekysymykseen, niin se rikkoi sosiaalisen kontrollin luomalla huumeidenkäyttäjistä rikollisia (Tammi, 2023, s. 218—219). Länsimaiden suhtautuminen huumeisiin muuttui maailmansotien aikana, kun sodissa käytettiin huumeita sotilaiden tehostamiseen ja lääkitsemiseen, jolloin rintamalta palasi ihmisiä, joille on kehittynyt riippuvuus (mts. 216). Huumeen ja lääkkeen ero on siis aika-, paikka-, ja käyttäjäsidonnaista (Hupli, s. 30).

Huumausaineita koskevalla lainsäädännöllä on pyritty ehkäisemään huumausaineiden käyttöä, leviämistä ja käytöstä syntyviä haittoja (Sosiaali- ja terveysministeriö, i.a.), mutta kieltolaista huolimatta huumeita käytetään edelleen. Asenteet huumeidenkäyttöä kohtaan ovat kuitenkin muuttuneet neljän vuoden välein järjestettävän Päihdetutkimuksen mukaan, johon on poimittu vastaajia satunnaisotannalla 15–69-vuotiaasta väestöstä (Karjalainen, 2023, s. 2). Vuonna 1992 kaikkiaan 6 prosenttia vastaajista on joskus käyttänyt jotain huumeita ja vuonna 2022 vastaavan kysymykseen oli 29 prosenttia kertonut käyttäneensä joskus jotain huumeita (mts. 56). Mielipiteet huumeiden kohtuukäytöstä ovat lieventyneet. Kohtuukäytöllä tarkoitetaan huumeiden käyttöä kohtuullisella tavalla, josta ei synny haittoja. Vuonna 1992 73 prosenttia vastaajista oli jokseenkin tai täysin eri mieltä huumeiden kohtuukäytön mahdollisuudesta ja vuonna 2022 vastaava luku oli 55 prosenttia (mts. 107). Vuonna 2002 kaikkiaan 14 prosenttia vastaajista ei rankaisisi huumeidenkäytöstä ja vuonna 2022 vastaava luku on 29 prosenttia (mts. 99).

Vuonna 1961 Yhdistyneet Kansakunnat (YK) laati sopimuksen huumausaineiden kieltämiseksi ja sopimuksen johdannossa sanotaan huumeriippuvuuden olevan vakava paha yksilölle (Yhdistyneet Kansakunnat, 1961, s. 1). Huumausaineriippuvuuden julistettiin olevan täynnä sosiaalisia ja taloudellisia vaaroja ihmiskunnalle. Tämä voidaan nähdä käännekohtana huumeidenkäyttöön liittyvän stigman kehittämisessä yhteiskunnassa, kun

huumeita käyttävät ihmiset demonisoitiin ja huumeiden käyttö nähtiin rikosoikeudellisena ongelmana ja uhkana yhteiskuntaa kohtaan.

2.3 Stigma

Stigma tarkoittaa kielteistä mielikuvaa ja leimaa, joka syntyy ihmisen taustasta, olemuksesta, toiminnasta, sairaudesta tai elämäntilanteesta (Strand, 2025). Se näkyy ennakkoluuloina, syyllistämisenä, epäoikeudenmukaisuutena tai syrjintänä. Kun henkilö kohtaa tai havaitsee stigmaa tai leimautumista toimintaansa tai taustaansa liittyen, se voi synnyttää sisäistettyä stigmaa. Siinä henkilö omaksuu stigman ja se voi vääristää hänen käsityksensä omasta itsestään ja omista mahdollisuuksistaan sekä oikeuksistaan (mt.). Sisäistetty stigma voi aiheuttaa huonommuuden tunnetta, heikentynyttä itsetuntoa, motivaation ja elämänlaadun laskua sekä häpeää itseään kohtaan, eristäytymistä ja vieraantumista (Sininauhaliitto, i.a., s. 4; Wogen & Restrepo, 2020, s. 55). Nämä johtavat toimijuuden ja tavoitteellisuuden vähenemiseen (Sininauhaliitto, i.a., s. 5).

Rakenteellinen stigma tarkoittaa poliittista tai institutionaalista toimintaa, jossa rajoitetaan tietyn ryhmän mahdollisuuksia (Wogen & Restrepo, 2020, s. 54). Rakenteellinen stigma ilmenee yhteiskunnallisella tasolla vaikuttaen sekä virallisiin että epävirallisiin sääntöihin palvelujärjestelmässä (Sininauhaliitto, i.a.). Poliittisissa päätöksissä rakenteellista stigmaa on nähtävissä päätöksissä ja myös päätösten tekemättä jättämisenä, esimerkiksi silloin kun lakimuutosten käsittelyt eivät etene. Päihdeongelmista kärsivien ihmisten mahdollisuuksia ja resursseja rajoitetaan ennakkoluuloihin perustuvien käytäntöjen ja asenteiden vuoksi (mt.). Rakenteellinen stigma ja huumeusainepolitiikka edistävät sisäistetyn stigman muodostumista, mutta pelkän lainsäädännön uudistaminen tai huumeiden dekriminointi ei riitä yleisen mielipiteen muuttamiseksi, vaan tarvitaan ohjelmia ja toimintaa, joilla tähdätään stigman purkuun (Wogen & Restrepo, 2020, s. 57).

2.4 Huumeista syntyvät haitat

Huumekokemukseen vaikuttaa viritys, eli käyttäjän mielentila ja käyttäjän yksilölliset ominaisuudet, sekä konteksti, eli käyttöön liittyvä merkityksenanto ja sosiaalinen ympäristö (Salasuo & Rantala, 2002, s. 40). Lisäksi itse aineella on olennainen rooli vaikutusten muodostumiseen. Hupli (2024, s. 18) listaa, että aineen rakenne, käyttötapa, aineen kulku

elimistössä, aineen vaikutus elimistöön ja annostus ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat huumekokemukseen. Huumehaittoja syntyy yksilölle todennäköisemmin, jos huumeita käyttävä henkilö ei etsi tai ei löydä tietoa annostuksista, aineen vaikutuksista tai muista riskitekijöistä. Haittoja tunnistetaan yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasolla. Yksilölle haitat ovat terveydellisiä, yhteisössä sosiaalisia ja yhteiskunnassa oikeudellisia. Akuutteihin terveysriskeihin kuuluu esimerkiksi päihtymys, tajuttomuus, loukkaantumiset, aggressiivinen käytös, suojaamaton seksi, ajaminen aineen vaikutuksen aikana, yliannostus ja huumeen epäpuhtauden aiheuttamat myrkytykset (Kailanto & Karjalainen, 2024). Sosiaalisia haittoja voi ilmetä sosiaalisena syrjäytymisenä (Varjonen, 2015, s. 100) ja oikeudellisena haittana stigma. Avun ja neuvonnan hakeminen ei ole helppoa leimautumisenpelon, kriminalisoinnin ja sosiaalipalveluiden vaatimusten vuoksi.

Konkreettisesti huumeidenkäyttäjä voi välttyä huumehaitoilta ottamalla selvää Set and setting -rungosta. Set and setting tarkoittaa psykologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä, jotka vaikuttavan huumeiden vaikutuksesta syntyvään kokemukseen (Hupli, 2024, s. 18). Set viittaa mielentilan huomioimiseen huumekokemuksessa ja setting viittaa käyttöympäristön huomioimiseen (mts. 100). Usein Set and setting -käsitettä korostetaan erityisesti psykedeelikokemuksissa, mutta sitä voidaan soveltaa myös muiden huumeiden käytössä. Käyttäjän elämäntilanteen huomioiminen, henkinen valmistautuminen huumekokemukseen sekä turvallinen ja hallittu käyttöympäristö voivat ennaltaehkäistä riski- ja vaaratilanteita.

Kansainvälisen huumehaittojen vähentämisorganisaation (i.a.) mukaan haittoja vähentävä työ perustuu toimintaperiaatteisiin, ohjelmiin ja käytäntöihin, jolla pyritään minimoimaan päihteidenkäytöstä syntyviä haitallisia vaikutuksia. Haittoja vähentävä näkökulma perustuu oikeudenmukaisuuteen ja ihmisoikeuksiin, jossa keskitytään myönteiseen muutokseen ja ihmisten kohtaamiseen ilman tuomitsemista, pakottamista, syrjintää tai vaatimusta lopettaa päihteiden käyttö avun saamisen ehtona (Kansainvälisen huumehaittojen vähentämisorganisaatio (IHRA), i.a.).

3 HUUMEKESKUSTELUT

3.1 Disnormatiivinen informaatio

Normi tarkoittaa arvoa, jota pidetään oikeana tai hyvänä (Haasio, 2015, s. 3). Jos normia ei noudata, niin siitä seuraa rangaistus, joka voi olla niin paheksunta kuin jopa kuolemantuomio. Normatiivinen informaatio tarkoittaa yhteiskunnassa hyväksytyjen käsitysten mukaista tietoa (mts. 4), eli normeja vastaavaa tietoa. Normatiivisen ja disnormatiivisen informaation kahtiajako perustuu yhteiskunnassa vallitseviin lakeihin, asetuksiin, normeihin ja arvoihin (mts. 3). Disnormatiivista informaatiota pidetään kiellettyinä tietona, joka sisältää yhteiskunnan normien vastaista tietoa. Huumeidenkäyttö ja huumeisiin liittyvä tieto on disnormatiivista informaatiota, koska huumeiden tuotanto, valmistus, tuonti, vienti, kuljetus, kauttakuljetus, jakelu, kauppa, käsittely, hallussapito ja käyttö on kiellettyä lainsäädännössä. Lainsäädännöllä ja yhteiskunnassa vallitsevilla normeilla yritetään ehkäistä huumeiden käyttöä tekemällä huumeista kielletty aihe yhteiskunnassa. Normeista ja yhteiskunnan negatiivisesta suhtautumisesta huolimatta tietoa huumeista liikkuu huumeidenkäyttäjien keskuudessa, sosiaalisessa mediassa ja TOR-verkossa.

Huumeisiin liittyvä tieto on disnormatiivista informaatiota, joten huumeita käyttävät voivat turvautua anonyymiin vertaistietoon verkon välityksellä saadakseen huumetietoa. Leimautuminen voi olla esteenä avun hakemiseen julkisesti, jolloin anonyymit verkkoyhteisöt tarjoavat paikan hakea apua matalammalla kynnyksellä (Haasio ym., 2022, s. 69). Vertaisten kohtaaminen tarjoaa mahdollisuuden jakaa kokemuksia ilman pelkoa tuomitsemisesta, koska vertaiset ymmärtävät todennäköisemmin huumeiden käytön taustalla olevia syitä ja tekijöitä, jotka voivat olla vieraita niille, jotka eivät itse käytä huumeita (mts. 76). Tuomisemisen pelko onkin yksi tärkeimmistä syistä haluttomuudelle puhua huumeidenkäytöstä sosiaali- ja terveystalveissa (mts. 78). Verkkoyhteisöissä henkilöt voivat löytää vertaistukea ja vertaistietoa ilman, että heidän identiteettinsä tai normien vastainen toiminta paljastuu.

Keskustelufoorumeilla käyttäjät keskustelevat tyypillisesti annostuksista, tavoista käyttää tiettyjä huumeita sekä niiden vaikutuksista, riskeistä ja ei-toivottujen vaikutusten ehkäisystä (Rolando ym., 2018). Vertaiset voivat jakaa omia huumekokemuksiaan auttaakseen muita käyttäjiä minimoimaan huumeiden mahdollisia riskejä ja ei-toivottuja vaikutuksia ja maksimoimaan halutut vaikutukset (mt). On kuitenkin otettava huomioon, että vertaistieto huumeista

voi olla väärää ja haitallista. Lisäksi osa huumeidenkäyttäjistä ei tunnista ongelmakäytön haittoja, sillä huumeita käyttävät ihmiset käyttävät huumeita eri tavoin (Haasio ym., 2022, s. 76). Huumeita käyttävät eivät ole homogeeninen ryhmä ja esimerkiksi eri aineiden käyttäjien arvo maailmat ja kulttuurit voivat poiketa toisistaan, joten tämä heijastuu vertaistukeen ja vertaistietoon sekä niiden saamiseen.

3.2 Huumeidenkäyttäjien keskustelukanavat ennen ja nyt

TOR-verkko oli ennen huumekaupan keskittymä, ennen kuin huumekauppa siirtyi pikaviestintäpalveluihin. TOR-verkko on salattu selain, joka salaa käyttäjän IP-osoitteen, joka mahdollistaa sen, ettei TOR-verkon käyttäjän henkilöllisyyttä voi jäljittää (Haasio, 2017, s. 11). TOR-verkon toimintaperiaate perustuu niin sanottuun sipulireititykseen, joka tarkoittaa, että TOR-verkon käyttäjän yhteys siirtyy monien salattujen ja ympäri maailmaa sijaitsevien reitittimien kautta lopulliseen päämäärään (mts. 12). Tämä mahdollistaa täyden anonymiteetin verkkosivuilla vierailuun, sisältöjen julkaisuun, pikaviestintään ja muihin viestintämuotoihin. Eräille TOR-verkon sivustoille ei pääse ilman TOR-selainta (mts. 14). Salatun yhteyden vuoksi TOR-verkossa on paljon rikollista toimintaa, mutta sitä hyödynnetään myös esimerkiksi sananvapauden edistämiseen ja poliittisille aktivismille (mts. 13–14).

Muutamissa TOR-verkossa olleissa huumeiden myyntisivustoilla oli keskustelufoorumeita, joissa käyttäjät hakivat disnormatiivista informaatiota ja vertaistietoa huumeidenkäyttöön liittyen. Sipulitori-sivustolla oli kaksi keskustelualuetta, joissa käsiteltiin huumeiden käyttöön liittyviä riskejä ja huumeidenkäytön lopettamista (Haasio ym., 2022, s. 68). Sivuston keskusteluista etsittiin ohjeita itsenäiseen huumeista vieroittautumiseen, neuvontaa huumeiden pistämiseen, aineiden ristikkäisvaikutuksiin ja vieroitusoireiden minimoimiseen (mts. 77). TOR-verkossa olevilta keskustelualustoilta voi hakea disnormatiivista tietoa monipuolisemmin kuin normaaleilta keskustelufoorumeilta, koska useat keskustelufoorumit avoimessa internetissä eivät salli tämänkaltaisia keskusteluja, joissa puhutaan laittomasta ja normien vastaisesta toiminnasta (Haasio ym., 2020, s. 2). Avoimessa verkossa on muutamia sivustoja, joissa keskustellaan suhteellisen avoimesti huumeista ja jaetaan huumetietoa. Haasion (2017, s. 19) mukaan eräät avoimessa verkossa olevat huumekeskusteluun liittyvät sivustot nähdään huumeemyönteisiä. Hän (s. 34) myös huomauttaa, että huumeiden käyttöön liittyvä neuvonta ei ole laitonta toimintaa, mutta se nähdään yhteiskunnan normien vastaiseksi toiminnaksi ja laittonaksi toiminnaksi se muuttuu sitten, kun tietoa sovelletaan käytäntöön.

Huumekauppa siirtyi TOR-verkosta Telegramiin, joka on vuonna 2023 ollut suurin huumausaineiden myyntialusta Suomessa (Rummukainen, 2023). Siirtymään vaikutti suosittujen huumekauppasivustojen sulkeutuminen TOR-verkossa (Hämäläinen, 2021). Esimerkiksi Sipulikanava -huumemyyntisivuston ylläpitäjä jäi kiinni ja hänet tuomittiin neljäksi vuodeksi vankeusrangaistukseen avunannosta törkeisiin huumausainerikoksiin (mt.). Wickr on pikaviestintäsovellus, jota käytettiin kommunikointisovelluksena huumekauppojen toteuttamiseen. Wickr suljettiin vuoden 2023 lopussa (Wickr, i.a.), joka vaikutti myös siihen, että huumekauppa siirtyi suurimmilta osin Telegramiin.

Huumekauppa väheni TOR-verkossa, kun huumeita käyttävät ihmiset eivät ehtineet löytää massoittain uusille huumemyyntisivustoille ennen niiden sulkeutumista (Härkönen, 2023). Telegramista, Signalista ja WhatsAppista muodostui keskeisiä huumekauppanavia, jolloin huumeidenkäyttäjien keskustelualustojen suosio hiipui TOR-verkossa ja kasvoi avoimessa verkossa olevilla keskustelufoorumeilla. Psyvault.net oli keskustelufoorumi avoimessa verkossa, jossa keskusteltiin huumeista ja jaettiin huumetietoa. Sivusto on hiljentynyt, koska Psyvault päivittyi Vaulttinet -sivustoksi, jossa jaetaan tutkittua tietoa eri huumeista. Psyvaultilla on Discord-kanava interaktiiviselle huume keskustelulle. Discord-kanavalle liittyäkseen on luotava käyttäjätunnus, joten alusta ei ole täysin anonymi. Ylilaudalla on huumeisiin liittyvä kanava, jossa voi keskustella anonymisti. Kanavaa ei löydy kanavaluettelosta, vaan kanavalle pääsee ainoastaan kirjoittamalla www-osoitteen selaimen osoitekenttään. Reddit on keskustelufoorumisivusto, jossa on kansainvälisiä keskustelukanavia yleisimmille huumausaineille. Päihdelinkin sivuilla on keskustelufoorumi, jossa on alueet yleiselle keskustelulle, alkoholinkäytölle, huumeiden ja lääkkeiden käytölle, rahapelaamiselle, mielenterveydelle ja toiminnallisille riippuvuuksille. Sivustolla keskusteluun osallistuminen vaatii rekisteröitymisen ja käyttäjätunnuksen luomisen. Hamppuforum -sivustolla keskustellaan kannabiksesta ja hampunkasvatuksesta. Suomiskene -verkkosivusto toimii TOR-verkossa ja se on anonymi keskustelualusta huumeisiin liittyen. Huumeiden myynti on kiellettyä Suomiskene -sivustolla.

3.3 Jodel sosiaalisen median alustana

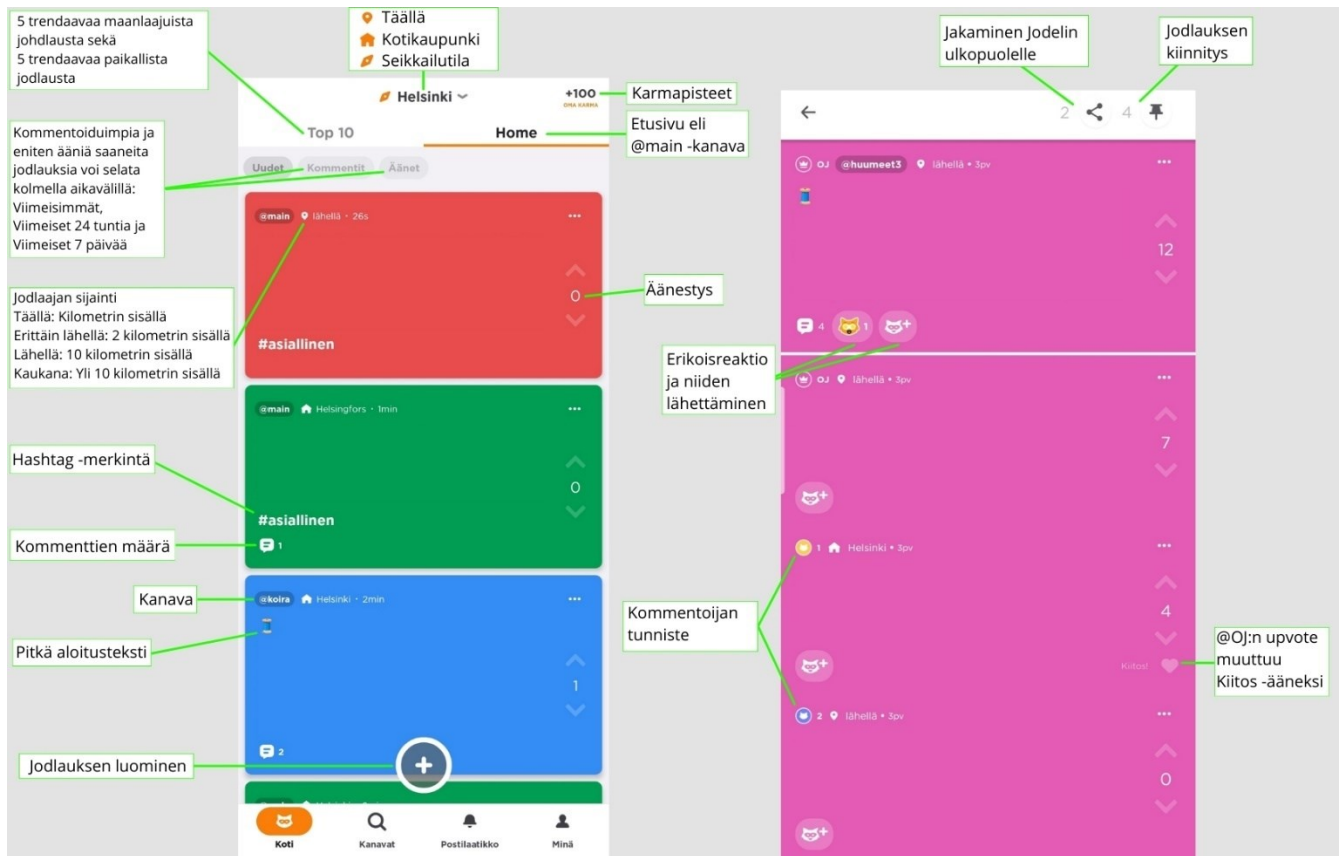
Jodel on älypuhelimille ladattava verkostoitumissovellus ja sosiaalisen median kanava (Jodel, i.a.-b). Jodel julkaistiin vuonna 2014 korkeakouluopiskelijoiden väliseen viestintään (Vehnmäki, 2020). Jodelia käyttää kuukausittain noin 300 000 suomalaista, noin 70 prosenttia käyttäjistä on 18–26-vuotiaita ja lähes 57 % käyttäjistä on opiskelijoita (Vehnmäki, 2020; Aarnio,

2020). Jodel näyttää Jodel-julkaisuja, eli jodlauksia, älypuhelimien sijainnin perusteella. Jodelia kuvaillaan termeillä hyperpaikallinen tai hyperlokaali, eli Jodelin käyttäjät näkevät 10 kilometrin säteellä julkaistuja jodlauksia (Nieminen, 2022). Kuva 1 havainnollistaa, miltä Jodelin etusivu näyttää. Jodelissa on etusivu, eli @main-kanava, johon käyttäjät liittyvät automaattisesti otettuaan Jodelin käyttöön. Kanavia voi hakea ”Kanavat”-osiosta kirjoittamalla hakukenttään sanoja tai termejä. Kun kanavalle liitytään, kanavan jodlaukset ilmestyvät etusivulle. Sovelluksessa on ”Kotikaupunki”-ominaisuus, jolla käyttäjät voivat kiinnittyä yhteen kaupunkiin ja osallistua siellä käytävään keskusteluun älypuhelimien sijainnista riippumatta (Vehämäki, 2020.). Seikkailutilassa voi valita sijainnin vapaasti, mutta keskusteluihin osallistuminen on rajoitettua. Jodelissa on loputon määrä erilaisia kanavia, joissa keskustellaan erilaisista teemoista. Jodelissa on mahdollista laittaa jodlaukseen tunniste eli hashtag-merkin. #asiallinen-hashtag tarkoittaa, että kyseisiin jodlauksiin tulee antaa asiaan liittyviä tai avuliaita vastauksia. Provosointi tai asiaton vastaaminen johtaa estoon.

Jodel erottuu muista sosiaalisen median kanavista sillä, että Jodelissa osallistutaan keskusteluun täyden anonymiteetin takaa. Jodelissa ei luoda käyttäjätiliä tai -tunnusta, mutta sovellukseen rekisteröidytään Android-käyttöjärjestelmissä sähköpostilla (Jodel, i.a.-a). Jodelin käyttäjistä käytetään termiä jodlaaja (Vehämäki, 2020). Kuva 1 näyttää Jodelin keskustelujen rakennetta. Keskusteluihin osallistuvat henkilöt numeroidaan kommentointijärjestyksessä (@1, @2, @3 ...), jonka tarkoituksena on helpottaa keskustelijoiden välistä vuorovaikutusta ja erottaa keskusteluun osallistujat toisistaan. Tunniste @OJ, eli Original Jodler, tarkoittaa jodlauksen alkuperäistä kirjoittajaa (Nieminen, 2022). Tunnisteet ovat jodlaussidonnaisia ja tämän vuoksi jodlaajia ei ole mahdollista tunnistaa eri jodlauksien välillä. Jodelissa on chat-ominaisuus, jossa kaksi keskustelijaa voi keskustella yksityisesti chat-muodossa.

Yksi jodlaus tai kommentti jodlaukseen voi olla enintään 250 merkkiä pitkä (Nieminen, 2022). @OJ voi kirjoittaa viiden viestin verran tekstiä ennen jodlauksensa julkaisua ja tämän pitkän jodlauksen tunnistaa aloitusjodlauksen alussa olevasta lankakeräemojista. Jodlaukset voi kiinnittää, eli käyttäjä saa ilmoituksia jodlauksen uusista kommentteista. Jodeliin voi lisätä älypuhelimien kameralla otettuja kuvia ja lyhyitä videoita. Jodlauksia ja kommentteja voi äänestää antamalla plusäänän (upvote) tai miinusäänän (downvote). Jodelissa on mahdollista antaa erikoisreaktioita jodlauksiin tai kommentteihin. @OJ:n antaessa plusäänän kommentille se muuttuu Kiitos-ääneksi. Äänestämällä, saamalla ääniä ja erikoisreaktioita kerrytetään karmapisteitä (Jodel, i.a.-c) ja karman kertyessä saa käyttöönsä etuja sovelluksessa. On

esimerkiksi mahdollisuus lisätä oman älypuhelimien galleriasta kuvia, kun on kertynyt yli 500 000 karmapistettä. Jodelissa on myös mahdollista luoda kyselyjä, joihin voi laittaa enintään neljä vastausvaihtoehtoa. Vastattuaan kyselyyn, vastaaja näkee prosenttimäärät, mitä muut ovat vastanneet.

Kuva 1. Näkymä Jodelin etusivulla ja keskusteluissa (kuva: Jimi Ijas).

3.4 Huumekeskustelut Jodelissa

Jodelin säännöissä mainitaan, että huumeidenkäyttöön liittyvät keskustelut ja kokemusten jakaminen ovat sallittua (Jodel, i.a.-e). Näihin keskusteluihin suositellaan huumekanavia. Huumeiden tai lääkeaineiden ostaminen, myyminen, jakelu tai ohjeistaminen laittomaan hankintaan on kiellettyä (mt.). Jodelin sisältöä ja sääntöjen noudattamista valvoo moderaattorit. Jodelin algoritmit valitsevat moderaattoreiksi ne Jodelin käyttäjät, jotka julkaisevat positiivista tai kannustavaa sisältöä, ilmiantavat sääntöjä rikkovia johdlausia ja toimivat yhteisön hyväksi tukemalla monimuotoisuutta sekä auttavat muita käyttäjiä (Jodel, i.a.-d). Kenestä tahansa johdlaajasta voi tulla moderaattori. Kun tarpeeksi moni moderaattori antaa päätöksensä ilmiannettuun johdlaukseen, Jodelin algoritmit ratkaisevat lopputuloksen (mt.).

Yhteiskunnassa huumeisiin suhtaudutaan kielteisesti ja se näkyy Jodelin huumekanavien moderoinnissa asiallisten sisältöjen poistona. Vaikka sisältö huumekanavilla olisi sääntöjen mukaista, esimerkiksi keskustellaan huumeiden käyttökokemuksista, niin on yleistä, että jodlaukset poistetaan moderaattorien toimesta. Ilmiö on herättänyt keskustelua kanavalla. Kanavalla toimii vertaisneuvoja Tukikohta ry:n Tukiverkko -palvelun kautta. Vertaisneuvojat osallistuvat kanavan keskusteluihin varmennettuina käyttäjinä, eli heidän vastauksissaan on tunniste ”TorVertsi(vertaisneuvojan etunimi)”. Tukiverkon työntekijät osallistuvat keskusteluihin ja heidän tunnisteensa on ”Tukiverkko(työntekijän etunimi)”.

Jodelissa on useampia huumeisiin liittyviä kanavia. @420-kanava on keskitetty yleiseen keskusteluun kannabiksesta ja sen käytöstä. @420-kanavasta on luotu lukuisia variantteja, joissa kannabis on puheenaiheena. @420frendit-kanava on tarkoitettu seuran etsimiseen, @420mänärit-kanavalla kannabiksen käyttäjät jakavat ruokakuvia ja @420paastokanavalla keskustellaan kannabiksen käytön tauottamisesta, vähentämisestä ja lopettamisesta. @psykedeelit-kanavalla keskustellaan psykedeeleista sekä muista hallusinogeenistä ja @taikasienitunnistus-kanavalla keskustellaan psilosybiinisenien keräilystä. @vainessojutut-kanavalla jaetaan kokemuksia eri ekstaasipillereiden vaikutuksista. @rapanistit-kanavalla ja @huumeet3-kanavalla käydään yleistä keskustelua huumausaineiksi luokitelluista päihteistä ja päihteinä käytetyistä lääkkeistä. @rapanistit-kanava on epäaktiivisempi kanava kuin @huumeet3-kanava. @huumeet3-kanavasta on variantti @h3frendit-kanava, jossa haetaan seuraa. Seuranhakeminen huumekanavilla on harmaalla alueella Jodelin sääntöjen mukaan, koska seuraa etsivät henkilöt tarjoavat usein jodlauksissaan huumeita ja se on Jodelin säännöissä kiellettyä (Jodel, i.a.-e). Aikaisemmat huumekanavat ovat olleet @huumeet ja @huumeet2, mutta nämä kanavat ovat poistuneet. Tätä on spekuloitu, että syynä kanavien poistolle olisi ollut huumekaupan harjoittaminen kanavalla. @huumeet4-kanava on olemassa valmiina, jos @huumeet3-kanava poistuu yllättäen. @420, @psykedeelit, @vainessojutut ja @huumeet3 -kanavat on merkitty NSFW (Not Safe For Work) -merkinnällä, joka tarkoittaa, että alle 18-vuotiaat henkilöt eivät voi löytää kanavaa.

Jodelin hyperpaikallisuuden vuoksi on vaikea todentaa kanavan oikeaa seuraajamäärää sekä missä sijainnissa @huumeet3-kanava on aktiivisin. Olen seikkailutilalla tarkastellut Suomen suurimpien kaupunkien @huumeet3-kanavaa. Turussa, Tampereella, Jyväskylässä, Lahdessa ja Oulussa kanavalle julkaistaan keskimäärin kerran viikossa jodlaus. Kouvolassa, Lappeenrannassa ja Rovaniemellä julkaistaan keskimäärin kerran kolmessa

kuukaudessa. Pääkaupunkiseudulla kanavalle julkaistaan yhden päivän aikana lukuisia jodlauksia, joten se voidaan todeta aktiivisimmaksi @huumeet3-kanavan keskittymäksi.

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusmenetelmät

Toteutan opinnäytetyön laadullisena tutkimuksena. Laadullisessa tutkimuksessa, eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa, pyritään ymmärtämään ilmiön laatua, ominaisuuksia sekä merkityskokonaisuuksia (Jyväskylän yliopisto, i.a.). Laadullinen tutkimusmenetelmä nähdään aineiston muodon kuvauksena (Eskola & Suoranta, 2005, s.13). Hyödynnän aineistonkeruumenetelmänä havainnointia, jonka pohjalta luon puolistrukturoidun kyselylomakkeen.

4.2 Aineistonkeruu

4.2.1 Havainnointi

Havainnointi sopii tiedonkeruumenetelmäksi silloin, kun tutkittavasta ilmiöstä ei tiedetä paljoa (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 93—94). Jodelin @huumeet3 -kanavan sisällöstä ei ole saatavilla ajantasaista tietoa. Laadullisessa tutkimuksessa merkitysten havainnointi on keskeisessä asemassa (Vilkkä, 2018, s. 157). Havainnot voidaan nähdä johtolankoina, joiden avulla tuodaan esiin asiaa koskevat merkitykset uuden tiedon löytämiseksi (mts. 157). Havainnointimenetelmänä hyödynsin piilohavainnointia, eli tutkittavat eivät ole tietoisia tutkimuksesta (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 94). Piilohavainnointiin liittyy eettisiä ongelmia, joita avaan 4.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus -alaluvussa.

Opinnäytetyöprosessi alkoi seuraamalla Jodelin pääkaupunkiseudun @huumeet3-kanavan keskusteluja. Tarkoituksena oli kirjata ylös jokainen keskustelunaloitus, jotta voidaan nähdä, mistä aiheista kanavalla keskustellaan. On kuitenkin huomioitava se, että kanavalle tuotetaan lukuisia aloituksia, jotka syystä tai toisesta poistuvat kanavalta nopeasti. Ne joko moderoidaan pois tai keskustelun aloittaja poistaa keskustelun. En voi saada jokaista keskustelunaloitusta tallennettua ja tämän tiedostaen seurasin kanavaa tiiviisti ja otin kanavasta näyttökuvia aina, kun uusi keskustelunaloitus ilmaantui kanavalle.

Seurasin Jodelin pääkaupunkiseudun @huumeet3-kanavaa aikavälillä 12.1.–9.2., eli neljän viikon ajan. Havainnoitavan ajanjakson aikana kanavalle luotiin 378 jodlausta, eli keskimäärin noin 12 jodlausta päivässä. Kanavan keskustelujen sisällöstä voidaan päätellä, että

keskusteluihin osallistui huumeita käyttävät ihmiset, käytön lopettaneet, huumeista kiinnostuneet, huumeidenkäyttäjien läheiset ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset. Loin Exceliin taulukon, johon siirsin kaikki keskustelunaloitukset. Taulukosta voi havainnoida frekvenssien avulla sitä, mikä kanavalla puhututtaa ja mitkä ilmiöt ovat pinnalla huumeidenkäyttäjien keskuudessa. Näiden tietojen pohjalta lähdin luomaan puolistrukturoitua kyselylomaketta kanavan kävijöille.

4.2.2 Kysely

Lomakekysely on usein määrällisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmä, mutta kyselyn vastaukset voidaan jakaa tiettyihin teemoihin, joilla saadaan tuotettua laadullista aineistoa (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 87). Kysymysten ja kyselylomakkeen rakenteen muotoilu on tehtävä huolellisesti, koska se vaikuttaa merkittävästi tutkimuksen onnistumiseen (Valli, 2018, s. 93). Kyselyn pituus on pidettävä kohtuullisena, jotta vastaajien motivaatio ei lopu kesken kyselyn täyttämisen (mts. 95). Koska Jodel on älypuhelimille ladattava sovellus, niin tulee huomioida, että kysely on älypuhelimelle sopiva. Vastaaminen vaikeutuu, mitä enemmän vastaajan täytyy vierittää näkymää alaspäin (Valli & Perkkilä, 2018, s. 118). Loin kyselyn Webropol-työkalulla, jossa kysymykset eivät sulkeudu niihin vastatessa. Tämä edistää vastausten johdonmukaisuutta ja tukee vastaajaa kokonaisuuden hahmottamisessa (mts. 123). Sosiaalisessa mediassa jaetun kyselylomakkeen etuna on suuren vastaajamäärän todennäköisyys (mts. 120).

Kyselylomakkeella voidaan helposti tavoittaa kanavalle liittyneitä henkilöitä. Haastattelujen järjestäminen ja toteuttaminen olisi ollut epävarmaa aiheen arkaluontoisuuden vuoksi. Kanavan kävijät ovat anonyymeja ja haluan ensisijaisesti kunnioittaa heidän anonymiteettiään, jolloin anonyymi kyselylomake osoittautui tutkimukseen sopivaksi aineistonkeruumenetelmäksi. Ensimmäisessä kysymyksessä käsiteltiin vastaajan elämäntilannetta, jossa oli vastausvaihtoehtoina työssäkäyvä, opiskelija, työtön, eläkkeellä tai jotain muuta. Kysymykseen oli mahdollista jättää vastaamatta. Kyselyssä ei kysytty muita vastaajan taustatietoihin liittyviä kysymyksiä, jotta kyselyyn vastaaminen olisi vastaajille matalan kynnyksen takana. Kyselyssä oli 12 kysymystä ja kysymyksissä käsiteltiin vastaajan suhdetta huumeidenkäyttöön ja stigmaan sekä vastaajan näkemyksiä ja kokemuksia @huumeet3-kanavan sisällöstä. Kyselyssä oli neljä valintakysymystä ja kolme monivalintakysymystä. Jokaisessa valinta- ja monivalintakysymyksessä oli vaihtoehto ”jotain muuta, mitä?” ja

avoin tekstikenttä vastauksen kirjoittamiseen. Kyselyssä oli kaksi kysymystä, joihin vastataan liukukytkimellä ja kyselyn lopussa oli kaksi avointa kysymystä. Kysymysten muotoiluun kiinnitettiin huomiota, jotta jokainen vastaaja ymmärtää kysymyksen samalla tavalla. Tämä on olennainen huomio tutkimuksen onnistumisen kannalta. Kyselyn lopussa oli mahdollisuus antaa palautetta kyselystä ja opinnäytetyöaiheesta.

Kysely julkaistiin Jodelissa keskustelunaloituksena, eli jodlauksena (ks. liite 2), jossa kerrotaan opinnäytetyön tarkoituksesta, kyselyn kohderyhmästä ja tietosuojasta. Tiedote tutkimuksesta ja tietosuojaseloste (ks. liite 3) on linkkinä kyselyn ensimmäisellä sivulla. Kyselyn oli avoinna 24.2.—10.3., eli kaksi viikkoa. Kyselyn sulkeuduttua jodlauksessa oli 18 plusääntä, jodlausta jaettiin kolme kertaa Jodelin ulkopuolelle, 20 käyttäjää kiinnitti jodlauksen ja jodlauksessa oli 31 kommenttia. Kyselylinkki avattiin 224 kertaa ja 89 aloitti vastaamisen. Kyselyyn vastasi 51 ihmistä, eli 57 % aloittajista. Tutkimus sai positiivisen ja kannustavan vastaanoton kanavalla. Jodlauksen kommentteissa nousi kysymyksiä siitä, että miksi kyselyssä ei ole taustatietoihin liittyviä kysymyksiä ja huomautettiin, että ne olisivat antaneet lisäarvoa tutkimuksen tilastollisiin analyysihin. Perustelin ratkaisuni sillä, että haluan säilyttää vastaajien täyden anonymiteetin ja tehdä kyselyyn vastaamisen mahdollisimman helpoksi.

4.3 Sisällönanalyysi

Aineisto tulee analysoida, jotta saadaan tutkimuskysymyksen kannalta keskeisimpiä tuloksia ja johtopäätöksiä. Sisällönanalyysissä etsitään olennaisia merkityksiä tutkimuskysymykseen ja saadaan kuvaus ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 117). Aineisto saadaan sisällönanalyysillä tiiviiksi ja selkeäksi kadottamatta sen sisältämää informaatiota (mts. 122). Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä aineistosta karsitaan pois kaikki tutkimukselle epäolennainen informaatio ja pelkistettyjen ilmausten avulla etsitään aineistosta samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia (mts. 123). Samaa ilmiötä kuvaavat käsitteet järjestetään ja yhdistetään eri luokiksi ja näistä muodostuu alaluokat (mts. 124). Alaluokkien kautta luodaan yläluokat ja niiden kautta pääluokat (mts. 125). Käsitteellistämässä yhdistetään pääluokat yhdistäviksi luokiksi, jotka vastaavat tutkimuskysymykseen.

Koodaaminen on ensimmäinen aineiston analyysivaihe tässä tutkimuksessa ja tarkoituksena on käydä läpi aineistoja ja järjestellä ne luokittain. Koodaamista hyödynnetään,

kun analysoidaan Jodelin @huumeet3-kanavan keskusteluja. Aineisto koodataan vastausten piirteiden mukaan, jonka jälkeen on helpompi lähteä etsimään varsinaisia teemoja (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 107). Käytännössä tarkoittaa sitä, että aineiston osia yhdistellään ja erotellaan jonkin tietyn ominaisuuden mukaan (Juhila, i.a.-a). Teemat ovat aineistossa jatkuvasti esiin tulleita asioita ja teemoittelussa näitä toistuvia piirteitä ja asiakokonaisuuksia nostetaan esiin tutkimuskysymyksen kannalta (Juhila, i.a.-b). Aineistosta tulee helpommin hallittavampaa, koska koodaamisella voidaan esittää aineisto numeerisesti, jolloin pystytään näkemään, mitkä teemat korostuivat keskusteluissa. Frekvenssillä tarkoitetaan tutkittavan ilmiön lukumäärää (Tilastokeskus, i.a.-a) ja frekvenssien laskemisen avulla voidaan tuottaa kuvaus siitä, että mitä aiheita @huumeet3-kanavalla käsitellään ja missä määrin.

Kyselylomakkeen vastausten aineistoksi muuttamisessa hyödynnettiin myös koodaamista ja teemoittelua. Kyselylomakkeessa on kolme avointa kysymystä ja vastauksia analysoidessa tunnistetaan tutkimuskysymykseen vastaavia yhdistäviä tekijöitä. Nämä tekijät kootaan teemoihin, joista muodostetaan pääteemat ja niistä edetään yhdistäviin luokkiin. Yhdistävien luokkien avulla vastataan tutkimuskysymykseen ytimekkäästi. Avointen kysymysten vastausten raportoinnissa nostan esiin vastaajien sitaatteja ja tunnisteet on merkattu aikajärjestyksessä vanhimmasta (V1) uusimpaan (V51).

4.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Kysely toteutettiin Webropol-kyselytyökalulla ja kyselyyn vastattiin anonymisti, eli vastaajista ei kerätty mitään tunnistetietoja ja annettujen vastausten perusteella vastaajia ei voi tunnistaa. Huumeidenkäyttö on rangaistavaa, jonka vuoksi tuntui luonnolliselta, että kysely toteutetaan anonymisti. Jotta tutkimus toteutetaan mahdollisimman läpinäkyvästi, kyselyn saatetekstissä avataan opinnäytetyötutkimuksen tavoitteita, tarkoitusta ja aineiston käsitteilyä. Kyselyn lopussa on teksti, jossa kerrotaan, että vastaajan painaessa "Lähetä"-painiketta hän antaa suostumuksen tutkimukseen osallistumiselle ja antamiensa vastausten käyttöön opinnäytetyötutkimuksessa.

Tutkimuksen osallistujilla tulee olla aina mahdollisuus perua suostumuksensa tutkimukseen osallistumiseen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 8). Kyselyn alussa ja lopussa ilmoitetaan, että opinnäytetyöhön liittyvissä kysymyksissä voi olla yhteydessä

opinnäytetyöntekijään Jodelin kautta ja jos vastaaja olisi pyytänyt kyselyvastaustensa poistoa, niin se olisi tehty. Kyselyn alussa olevassa saatetekstissä kerrotaan, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Liian pitkä kyselylomake voi aiheuttaa sen, että viimeisiin kysymyksiin vastataan ilman perusteellista pohdintaa, joka vaikuttaa luotettavuuteen (Valli, 2018, s. 95). Kysely toteutettiin mahdollisimman lyhyenä ja ytimekkäänä.

Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisten periaatteiden mukaan tutkimukseen osallistuvien tulee olla tietoisia siitä, että he ovat tutkittavina (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 9). Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että Jodelin keskusteluja käytetään tutkimusaineistona ilman, että siitä ilmoitettiin kanavalla. Tätä eettistä ongelmaa voidaan tarkastella kanavan julkisuuden kautta. Helasvuo ym. (2017, s. 24–23) määrittelevät, että verkossa olevia aineistoja voidaan luokitella sen mukaan, kuinka julkisia ja yksityisiä ne ovat. He korostavat, että keskustelualustat voivat sijoittua näiden ääripäiden väliin sen mukaan, ovatko viestit julkisesti saatavilla ja vaatiiko niiden lukeminen rekisteröitymistä. Jodel vaatii sovelluksen lataamisen ja rekisteröitymisen, mutta viestit ovat julkisesti saatavilla kanavilla ja kanaville liittymiselle ei ole olemassa estettä. Kuka tahansa voi liittyä mille tahansa kanavalle. Jos olisin ilmoittanut tutkimusjakson alkaessa, että seuraan kanavan keskusteluja ja kerään niistä aineistoa opinnäytetyötutkimukseen, se olisi voinut vaikuttaa kanavalla käytävään keskustelun autenttisuuteen. Lisäksi ilmoitusviestini ei olisi tavoittanut kaikkia kanavan kävijöitä, koska jodlaukseni olisi hukkunut kanavavirtaan muutamassa päivässä. Tutkittavia ei voi tunnistaa kanavalta kerätystä aineistosta, eikä tutkittaville koidu vahinkoa, koska Jodel on anonyymi alusta ja henkilötietojen jakaminen on kiellettyä Jodelin säännöissä (Jodel, i.a.-e). Kerättyjä keskusteluja ei julkaista. Havainnointijakson aikana en osallistunut kanavan keskusteluihin, jotta voidaan aidosti kuvata sitä, mistä kanavalla keskustellaan.

Sitouduin tutkimusprosessin aikana noudattamaan Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisiä periaatteita. Periaatteiden mukaan tutkimus ei saa aiheuttaa tutkittavana oleville ihmisille tai yhteisöille riskejä, vahinkoja tai haittoja (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 7). Haluan pyrkiä tällä tutkimuksella tiedon lisäämiseen, huumeisiin liittyvän stigman purkuun ja uusien näkökulmien esiintuomiseen päihdetyössä sekä sen kehittämisessä. Kanavan yhteisö on verrattain pieni ja aihepiiri on arkaluontoinen, joten pohdin, että miten opinnäytetyötutkimus tulee vaikuttamaan kanavaan ja kanavalla käytävään keskusteluun. Kun tutkitaan mielipiteitä herättävää ja normien vastaista aihetta sekä mainitaan nimellä

verkossa oleva huumeita käsittelevä keskustelualusta ja -ryhmä, johon kaikilla on pääsy, niin muuttuuko kanavan keskustelukulttuuri, kun kanava tuodaan tutkimuksessa ilmi. Yleisesti Jodelissa anonymiteetin vuoksi käydään provokatiivisia keskusteluja, mutta @huumeet3-kanavalla on havaittavissa vähän provosointia ja trollausta verrattuna muihin Jodel kanaviin. Tutkimus voi myös tuoda kanavalle lisää huumeidenkäyttäjiä, jotka voivat hyötyä kanavalla käydyistä keskusteluista ja huumetiedosta. Tätä on vaikea ennakoida, mutta on todennäköistä, ettei tämä opinnäytetyötutkimus tule vaikuttamaan kanavaan tai yhteisöön vahingoittavasti. Kanavalla on asiallinen ja yhteisöllinen ilmapiiri ja olen kiinnittänyt huomiota siihen, miten verkkoyhteisö puolustaa kanavan tarvetta ja tarkoitusta.

Tutkimuksen luotettavuuteen kiinnitettiin erityistä huomiota koko prosessin ajan ja prosessin kuvaamisella mahdollisimman tarkasti pyritään osoittamaan luotettavuutta. Luotettavuuden varmistamiseksi on tärkeää tarkastella tutkimusaineiston kontekstia, eli ymmärtää, millaisessa tilanteessa aineisto on syntynyt ja keitä sen tuottajat ovat (Valli & Perkkilä, 2018, s. 126). Jodelin @huumeet3-kanavan kävijät edustavat käyttäjäkuntaa, jotka käyttävät sosiaalista mediaa vuorovaikutukseen, ovat kiinnostuneita huumeista ilmiönä ja hakevat tietoa tai keskustelevat huumeisiin liittyvistä asioista.

Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa perusteltiin tutkimuksen tarvetta ja ajankohtaisuutta. Toteutuksessa kerrottiin läpinäkyvästi opinnäytetyön tarkoituksesta sekä tavoitteesta. Teoria luotiin luotettavien lähteiden pohjalta ja lähteisiin viitattiin asianmukaisella tavalla. Kysely toteutettiin anonymisti, jotta jokaisella kyselystä kiinnostuneella olisi mahdollisuus vastata kyselyyn, eikä vastaajiksi valikoidu pelkästään ne, jotka voivat avoimesti puhua huumeidenkäytöstään. Kyselyn aineistoa ei luovutettu ulkopuolisille tai käytetty muihin tutkimuksiin. Aineistoja analysoitiin ja havainnoitiin puolueettomasti, jolloin saadaan objektiivisiä ja aineistoon perustuvia tuloksia. Opinnäytetyön valmistuttua aineistot tuhoetaan asianmukaisesti Webropol-alustalta. Lisäksi Word-tiedostoon siirretty raportti, sisällönanalyysitiedostot ja havainnointiaineistosta syntynyt Excel-taulukko poistetaan.

Tutkimustuloksien luotettavuutta voidaan arvioida reliabiliteetti- ja validiteettikäsitteiden kautta. Reliabiliteetti viittaa tuloksien pysyvyyteen eli siihen, miten tulokset pystyttäisiin toistamaan tekemällä tutkimus uudestaan, ja validiteetilla viitataan tutkimuksen pätevyyteen eli siihen, miten tutkimuksessa on onnistuttu vastaamaan tutkimuksen tarkoitukseen (Tilastokeskus, i.a.-b; Tilastokeskus, i.a.-c). Tässä tutkimuksessa reliabiliteetti ja validiteetti varmistettiin havainnoimalla @huumeet3-kanavaa ennen kuin kyselylomake luotiin. Näin

saatiin kyselylomakkeeseen kanavaan liittyviä ajankohtaisia aiheita. Kun analysointivaiheessa vertailtiin kanavan sisältöä ja kyselyn vastauksia, niin tulokset vahvistivat toisiaan. Kyselyn sisältö luotiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin ja kysymykset pyrittiin pitämään mahdollisimman neutraaleina, jotta ne eivät ohjaa vastaajia vastaamaan tietyllä tavalla. Anonymiteetillä mahdollistettiin se, että vastaajat pystyivät vastaamaan kyselyyn totuudenmukaisesti, ilman pelkoa siitä, että kyselyyn vastaamisella olisi negatiivisia seurauksia.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Kanavan seurantajaksoon tulokset

Keskustelut on jaettu aineiston sisällön perusteella 14 pääteemaan. Pääteemat luotiin tunnistamalla keskustelujen aiheet ja yhdistävät tekijät. Monet jodlaukset kuuluisivat lukuisiin muihin pääteemoihin, mutta jaoin nämä keskustelut jodlauksen pääaiheen mukaan. Esimerkiksi sekakäyttöön liittyvät keskustelut liittyvät usein myös huumeiden vaikutuksiin, mutta en laskeut niitä huumeiden vaikutukset -teemaan, vaan kun jodlauksessa keskustellaan useamman eri aineen sekakäytöstä niin se luokitellaan sekakäyttö -teemaan. Taulukossa 1 on listattu teemat, teemassa olevien keskustelujen lukumäärät, eli frekvenssit, ja prosenttiosuus koko aineiston määrästä.

Taulukko 1. Kanavan keskustelujen teemat.

Teema	N	%
Huumeiden vaikutukset	78	20,63
Ajankohtaiset huumeilmiöt ja yhteiskunta	62	16,40
Huumekokemukset	57	15,08
Sekakäyttö	34	8,99
Vieroitusoireet ja jälkiolotilat	26	6,88
Huumeiden käyttötavat	22	5,82
Riippuvuus ja mieliteot	21	5,56
Terveysthuoltoon liittyvät	20	5,29
Huumeidenkäytön lopettaminen	17	4,50
Seuranhaku	14	3,70
Muut	13	3,44
Stigma	6	1,56
Päihdepalvelut ja muut huumesivustot	4	1,06
Kuvat	4	1,06
Yhteensä	378	100,00

5.1.1 Huumeiden vaikutukset

Huumeiden vaikutuksiin liittyviä jodlauksia oli yhteensä 78 kappaletta. Tämä teema on jaettu kahteen osaan, yleisiin vaikutuksiin ja haittavaikutuksiin. Kun puhutaan yleisistä vaikutuksista, niin keskitytään hakemaan tietoa aineen positiivisista vaikutuksista sekä millä tavalla tietty valmiste vaikuttaa ja miltä sen vaikutus tuntuu. Vaikutuksista puhuessa haettiin usein tietoa käyttömääristä, jotta saadaan tietty vaikutus. Esimerkiksi ADHD-lääkkeiden annostuksista keskusteltiin ja erityisesti siitä, miten ne vaikuttavat käyttäjän vireystilaan. Myös Lyrican, Metadonin, kokaiinin, Subutexin ja eri bentsodiatsepiinien annostuksista haettiin tietoa. Kanavalla haettiin vaihtoehtoja tietyille huumeille, esimerkiksi kodeiinille. Vaikutusaikaa kyseltiin psilosybiinistenistä, Subutexista, ADHD-lääkkeistä ja Sirdaludista. Vaikutuksiin liittyvistä jodlauksista 27 liittyi huumeista syntyneihin haittiloihin ja niiden hoitamiseen tai ennaltaehkäisyyn. Keskusteluissa toistui akuuttien yliannostusoireiden tunnistaminen ja niihin avun hakeminen. Huumeista syntyvät vauriot kehossa ja aivoissa herättivät huolestumista, joiden ehkäisyyn kanavalla käyttäjät hakivat neuvontaa.

5.1.2 Ajankohtaiset huumeilmiöt ja yhteiskunta

Ajankohtaisiin huumeilmiöihin ja yhteiskuntaan liittyviä jodlauksia luotiin 62 kappaletta. Kanavalla varoiteltiin huumevääreännöksistä ja niin sanotuista ”tyhjiä” bentsodiatsepiineista, joita huumekaupassa liikkui. Kysyttiin apua erilaisten huumekaupassa myytävien pillereiden tunnistamiseen ominaisuuksien, kuten värin, muodon ja merkintöjen perusteella. Virallista lääkkeiden tunnistamis- ja testauspalvelua tiedusteltiin ja keskusteltiin huumeiden jatkeaineista, huumeiden nimityksistä katukaupassa, huumeiden hinnoista ja kanavan kävijöiden huumekaupakkokemuksista. Eri huumemyyntialustat ja erityisesti Telegramin käyttö huumekaupan kanavana herätti keskustelua. Kanavalla jaettiin 4 uutista. Kanavalla keskusteltiin uutisesta, jossa Telegram on kertonut luovuttavansa rikoksesta epäiltyjen käyttäjien IP-osoitteita ja puhelinnumeroita Suomen viranomaisille (Hämäläinen & Jääskeläinen, 2025). Uutinen, joka käsittelee eduskunnasta löytyneitä huumejäämiä (Hakahuhta, 2025) herätti keskustelua kanavalla. Helmikuussa uutisoitiin, että Suomeen on rantautunut uusi synteettinen opioidi, joka on aiheuttanut yliannostuskuolemia Kouvolassa (Korpela, 2025) ja tästä ilmiöstä puhuttiin sekä varoiteltiin kanavalla. Kanavalla jaettiin uutinen, joka liittyi siihen, miten huumeongelmien kasvu näkyy muissa rikoksissa (Auvinen, 2025). Kanavalla jaettiin myös vinkkejä huumedokumenteista. Nisti-termin käytöstä ja termin stigmasta keskusteltiin. Jodelin moderointi herätti turhautumista muutamassa jodlauksessa. Esimerkiksi eräässä jodlauksessa kerrottiin, että

keskustelu 5-HTP-aminohaposta poistui moderoinnin vuoksi, vaikka kyseessä ei ole huumausaine vaan lisäravinne, jota käytetään huumeista syntyvien jälkiolotilojen helpottamiseen. Yksi jodlaus koski päihdepolitiikkaa, jossa kysyttiin mielipiteitä ja näkemyksiä siitä, kun alkoholi on hyväksytty päihde mutta kannabis ei.

5.1.3 Huumekokemukset

Huumekokemuksiin liittyviä jodlauseja luotiin 57 kappaletta. Kokemukset ovat teemana, kun puhutaan huumeidenkäyttäjien subjektiivisista kokemuksista ja tarinoista huumeisiin ja huumeidenkäyttöön liittyen. Suomen huumemarkkinoille oli hiljattain ilmestynyt Clonotril-kauppanimellä myytävä bentsodiatsepiini ja kanavalta haettiin kokemuksia ja mielipiteitä tästä kyseisestä valmisteesta. Myös kokemukset muista bentsodiatsepiineista kiinnostivat ja jodlauksissa niitä vertailtiin toisiinsa. Kokemuksia haettiin myös Lyricasta, Subutexista, Ketamiinista, LSD:stä, psilosybiinisienistä, 2-CB:stä, kratomista, alfa-pvp:stä, amfetamiinista, ADHD-lääkkeistä ja 3MMC:stä. Erilaisien ekstaasipillereiden vaikutuksista haettiin myös kokemuksia.

5.1.4 Sekakäyttö

Sekakäyttöön liittyviä jodlauseja luotiin 34 kappaletta. Sekakäyttöön liittyvissä keskusteluissa haettiin tietoa huumeiden vaikutuksen lisäämiseen muilla aineilla ja erinäisten huumeiden sekakäytön riskeistä ja mahdollisuuksista. Muutama jodlaus liittyi huoleen läheisen sekakäytöstä, joissa haettiin näkökulmia, tulisiko jodlauksen aloittajan soittaa hätänumeroon läheisen akuutin tilanteen vuoksi. Opioidien ja depressanttien, kuten bentsodiatsepiinien sekä alkoholin sekakäytöstä luotiin 9 jodlausta. Näiden aineiden sekakäyttö on hengenvaarallista ja käyttö voi johtaa hengityslamaan. Serotoniinisyndrooman riskistä tiedusteltiin ja siitä, millaisia riskejä voi ilmaantua, jos käyttää erinäisiä huumeita ja on samaan aikaan mielialalääkitys.

5.1.5 Vieroitusoireet ja jälkiolotilat

Vieroitusoireisiin tai huumeista syntyviin jälkiolotiloihin liittyviä jodlauseja luotiin 26 kappaletta, joista 15 jodlausta liittyi huumeiden jälkiolotiloihin. Niissä haettiin apua ja vinkkejä akuutteihin jälkiolotiloihin ja niiden hillitsemiseen. 5 jodlauksessa mainittiin ekstaasin käyttö, 3 amfetamiinin käyttö ja 2 kokaiinin käyttö. Lopuissa jodlauksissa kerrottiin oireista ilman mainintaa aineesta. Kanavalta haettiin kokemuksia 5-HTP:stä jälkiolotilojen hoitamiseen ja kysyttiin

yleisesti, että kuinka kauan eri aineiden jälkiolotilat kestävät. 11 jodlausta liittyi vieroitusoireisiin. Vieroitusoireisiin liittyvissä jodlauksissa kerrottiin vieroitusoireista, jotka olivat syntyneet huumeiden käytön lopettamisesta. Näistä 7 jodlausta liittyi bentsodiatsepiineista vieroittautumiseen ja 2 jodlausta luotiin läheisen näkökulmasta, jossa haettiin vinkkejä, miten tukea huumeista vieroittautuvaa läheistä.

5.1.6 Huumeiden käyttötavat

Huumeiden käyttötappoihin liittyviä jodlauksia luotiin 22 kappaletta. Jodlauksissa haettiin tietoa eri aineiden vaihtoehtoisista käyttötavoista. Kannabiksen höyrystämiseen tarkoitettuista käytövälineistä haettiin suosituksia. Eri aineiden, kuten ADHD-lääkkeiden ja Lyrican nuuskaamisesta haettiin kokemuksia. Eräässä jodlauksessa kyseltiin amfetamiinin nuuskaamisen ja suonensisäisen käytön eroja vaikutuksen osalta. Kokemuksia suonensisäisestä käytöstä kysyttiin sekä yhdessä jodlauksessa muistutettiin turvallisen pistämisen periaatteista. Myös vinkkejä amfetamiinin kuivaamiseen sekä veteen liuottamiseen haettiin. Eri aineiden peräsuolen kautta käyttämiseen etsittiin vinkkejä ja neuvoja. Muutamassa jodlauksessa tiedusteltiin, että mistä voi ostaa pikkupurkin, jonka korkissa on pieni lusikka. Tällaista välinettä käytetään esimerkiksi amfetamiinin tai kokaiinin säilyttämiseen ja käyttöön.

5.1.7 Riippuvuus ja mieliteot

Riippuvuuteen tai mielitekoihin liittyi 21 jodlausta. Riippuvuuteen liittyvissä jodlauksissa korostui epätoivo huumeiden lopettamiseen liittyen ja se huomio, että huumeiden vaikutuksen alaisena olo normalisoituu. Huumeita käyttävät riippuvaiset kertoivat kokemuksiaan ja reflektoivat tilannettaan huumeiden käytön suhteen, joissa haettiin vertaistukea lopettamiseen. Eräässä jodlauksessa kysyttiin kokemuksia siitä, kumpi on pahempi riippuvuus: bentsodiatsepiini- vai opioidiriippuvuus. 4 jodlausta liittyi mielitekoihin, joissa jaettiin ajatuksia senhetkisestä eri huumeiden himoamisista.

5.1.8 Terveysthuoltoon liittyvät

Terveysthuoltoon liittyviä jodlauksia luotiin 20 kappaletta. 14 jodlausta liittyi terveysthuollossa tehtäviin huumeeseuloihin ja jodlauksissa korostui huoli huumeeseulojen tuloksista. Kaikissa huumeeseuloihin liittyvissä jodlauksissa haluttiin piilotella huumeidenkäyttöä ja saada

negatiivinen huumeeseulatulos. Muutamassa jodlauksessa haettiin kokemuksia siitä, mitä seuraa, jos huumeidenkäyttö ilmenee terveydenhuollossa. Eräs jodlaaja on huolissaan, että suuhygienisti huomaisi amfetamiinin käytön. Myös kyseltiin vinkkejä paikoista, joissa voisi käydä hoidattamassa tulehtuneen pistokohdan anonyymisti. Verenluovuttamista pohdittiin, jos on viihdekäyttänyt huumeita.

5.1.9 Huumeidenkäytön lopettaminen

Käytön lopettamiseen liittyi 17 jodlausta. Seitsemässä jodlauksessa kerrottiin ajallisesti se, kuinka kauan jodlaaja on ollut ilman huumeita. Katkaisuhoidoista ja korvaushoidosta ja käytön lopettamisesta kysyttiin kokemuksia. Keskustelua heräsi myös käytön lopettamisen jälkeisestä elämästä, kun lopettamiseen voi liittyä yksinäisyyttä ja elämän suunnan hukkaamista. Eräs jodlaus oli luotu kyselynä, jossa kysyttiin kanavan kävijöiltä, että haluaisitko päästä huumeista eroon, johon 54,5 % oli vastannut ei, 34,8 % vastannut kyllä ja 10,6 % oli vastannut yrittäneensä lopettamista.

5.1.10 Seuranhaku, stigma, päihdepalvelut ja muut huumesivustot, kuvat ja muut

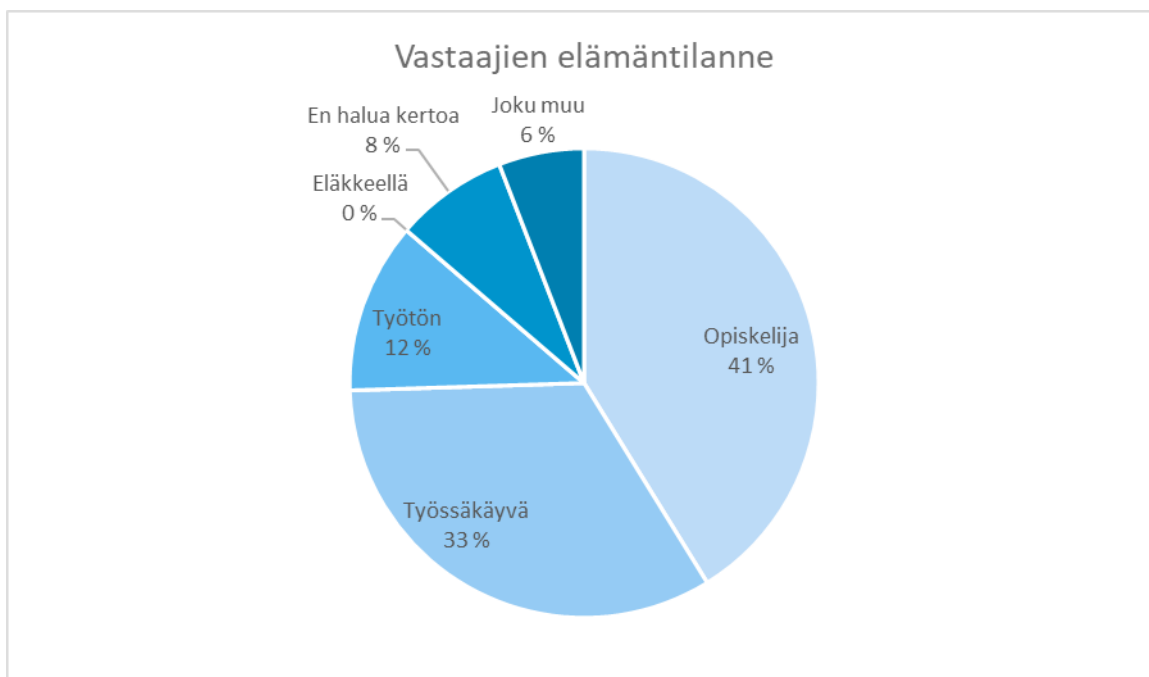
14 jodlausta liittyi seuranhakuun. Seuraa haettiin jodlauksiin, chattiin ja kasvotusten tapaamiseen. Muutamissa seuranhakuilmoituksissa haettiin pelkästään naisseuraa. Kolmessa seuranhakuilmoituksessa ilmoitettiin, että seuraa haettiin huumeiden käyttöön. Stigmaan liittyi 6 jodlausta. Jodlauksissa korostui häpeäntunne ja huumeidenkäytön salailu läheisiltä. Kulissien ylläpitäminen herätti keskustelua ja huolta kulissien murtumisesta. Eräs jodlaaja kertoi huomanneen läheisensä käyttäneen ADHD-lääkkeitä ja @OJ odotti, kertooko läheinen itse siitä. 4 jodlausta liittyi päihdepalveluihin tai muihin huumeisiin liittyviin sivustoihin. Eräs jodlaaja etsi kokemuksia EHYTin päihdeneuvontaan soitosta. Kolmessa jodlauksessa etsittiin huume keskustelufoorumeita ja sivustoja, joissa kerrottaisiin eri huumeiden vaikutuksista. Muihin aiheisiin liittyviä jodlauksia oli 13. Jodlauksissa kysyttiin esimerkiksi kanavan kävijöiden elämäntilanteita ja keskusteltiin kappaleista, joita keskustelijat olivat kuunnelleet huumeiden vaikutuksen alaisena. Kanavalle jaettiin 4 kuvaa, joissa kahdessa kysytään apua pillereiden tunnistamiseen. Yhdessä kuvassa ollaan sairaalaympäristössä ja tekstissä sanotaan ”suljetulla kysy mitä vaan”. Yhdessä kuvassa on lääkepakkaus.

5.2 Kyselyn tulokset

Tutkimusaineisto kerättiin verkkokyselynä, joka julkaistiin Jodelin @huumeet3 -kanavalla. Kysely oli auki 24.2.–10.3. ja kyselyyn vastasi 51 henkilöä.

5.2.1 Vastaajien elämäntilanne

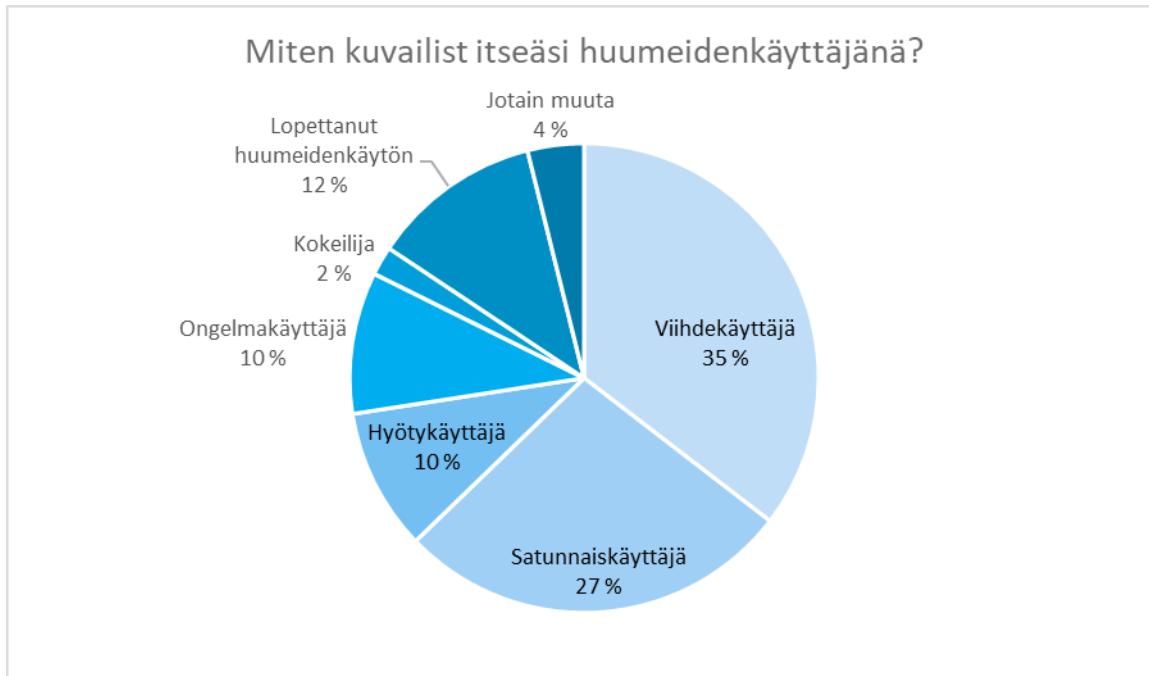
Taustatietona kysyttiin vastaajien elämäntilanteesta. Vastanneista 21 (41,2 %) oli opiskelijoita ja työssäkäyviä joka neljäs (N=17 33,3 %). Työttömiä oli 6 (11,8 %) vastaajista ja vastaajista 4 (7,8 %) ei halua kertoa elämäntilanteestaan. Vastaajista 3 (5,9 %) vastasi joku muu ja he kertoivat, että kaksi vastaajaa ovat yrittäjiä ja yksi vastaaja apurahalla. Kukaan vastaajista ei ollut eläkkeellä (Kuvio 1).

Kuvio 1. Vastaajien elämäntilanne (%) (n=51).

5.2.2 Miten kuvailisit itseäsi huumeidenkäyttäjänä?

Vastaajista 18 (35,3 %) ilmoitti olevansa viihdekäyttäjiä, satunnaiskäyttäjiä 14 (27,4 %), huumeidenkäytön lopettaneita 6 (11,8 %), hyötykäyttäjiä 5 (9,8 %) ja ongelmakäyttäjiä 5 (9,8 %). Yksi (2,0 %) vastaaja ilmoitti olevansa kokeilija ja kaksi (3,9 %) jotain muuta (kuvio 2). Toinen vastaajista kertoi kategorioivansa itsensä käyttämiensä aineiden mukaan ja toinen kertoi olevansa satunnainen hyöty- ja viihdekäyttäjä ongelmatarvikilla.

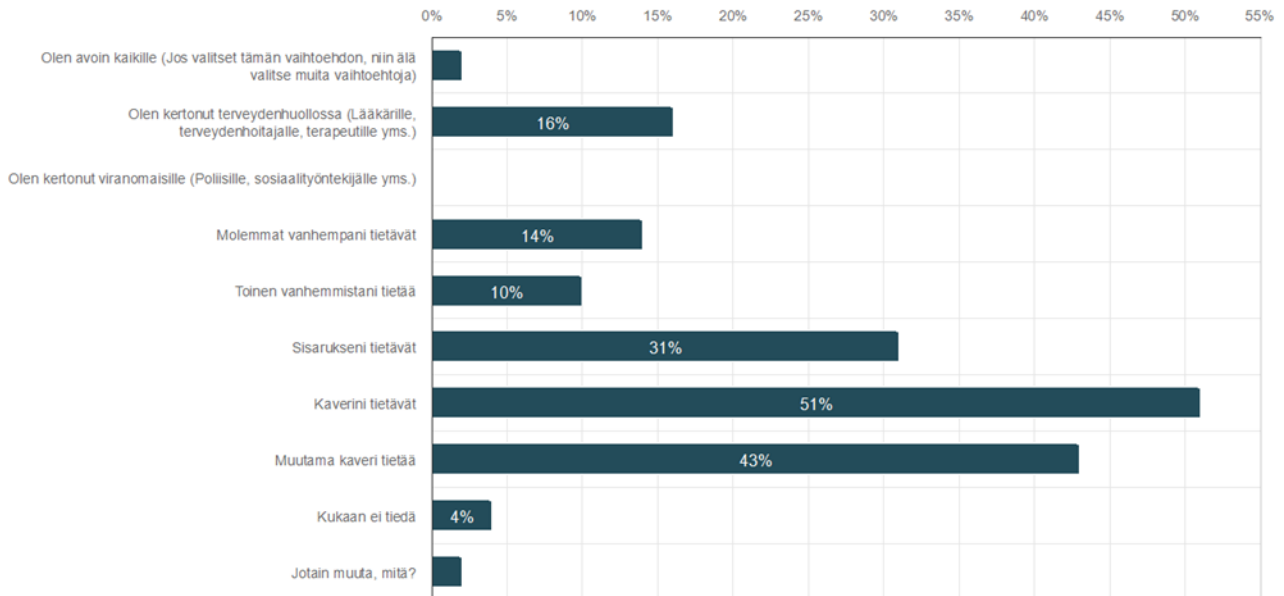
Kuvio 2. Miten kuvailisit itseäsi huumeidenkäyttäjänä? (%) (n=51).

5.2.3 Koetko olevasi riippuvainen huumeiden käytöstä?

Vastaajista enemmistö (N=35 68,8 %) ilmoitti, ettei koe olevansa riippuvainen huumeiden käytöstä ja 12 (23,5 %) vastaajista kokee olevansa riippuvainen huumeista. Vastaajista 4 (7,9 %) kertoo lopettaneensa huumeidenkäytön.

5.2.4 Kuinka avoin olet/olet ollut huumeidenkäytöstäsi?

Seuraavassa kysymyksessä käsiteltiin sitä, kuinka avoin vastaaja on ollut huumeidenkäytöstään ja kysymys oli monivalintamuodossa, jossa vastaaja voi valita kaikki vastausvaihtoehdot, jotka sopivat häneen. Selkeä enemmistö (N=48 94,1 %) vastaajista olivat kertoneet vähintään muutamalle kaverilleen. Vähintään yhdelle perheenjäsenelle oli kertonut 28 (54,8 %) vastaajaa. 8 (15,7 %) vastaajaa oli kertonut terveydenhuollossa. 2 (3,9 %) vastaajaa ei ole kertonut kenellekään ja yksi (2,0 %) vastaaja oli avoin kaikille. Lisäksi yksi (2,0 %) vastaaja vastasi jotain muuta ja hän lisäsi, että oli kertonut puolisolleen (kuvio 3).

Kuvio 3. Kuinka avoin olet huumeidenkäytöstäsi? (%) (n=51).

5.2.5 Koetko häpeää huumeidenkäyttösi vuoksi?

Seuraavassa kysymyksessä kysyttiin häpeän kokemuksesta huumeidenkäyttöön liittyen ja siinä hyödynnettiin liukukytkinvastausta. 1 arvo on, että ei koe yhtään häpeää huumeidenkäytön vuoksi, 5 jonkin verran ja 10 hyvin vahvasti. Vastaajien keskiarvo on 4,0 ja keskihajonta 3,0. Tämä kertoo siitä, että vastaajat kokevat keskimäärin alle jonkin verran häpeää huumeidenkäytön vuoksi.

5.2.6 Millä tavoin huumeidenkäytöstä aiheutuva häpeä tai stigma vaikuttavat elämääsi?

Seuraavaksi oli mahdollisuus avata sitä, että millä tavoin huumeidenkäytöstä aiheutuva häpeä ja stigma vaikuttivat elämään. Tähän kysymykseen vastasi 20 (39,2 %) vastaajaa. Läheisten, sukulaisten ja muiden ihmisten tuomitseminen mietitytti 8 (15,7 %) vastaajaa. Vastauksissa korostui se, että huumeiden käytöstä on helpompi puhua ystäville ja läheisille, jotka itse ovat joskus käyttäneet tai kokeilleet huumeita.

Kyse ei ole häpeästä, vaan ennemminkin siitä, että asiasta ei voi sanoa kellekkään muulle kuin kumppanille ja lähimmille ystäville. Eli ihmisille, jotka ovat itse kokeilleet tai eivät omaa ennako-oletuksia. (V26)

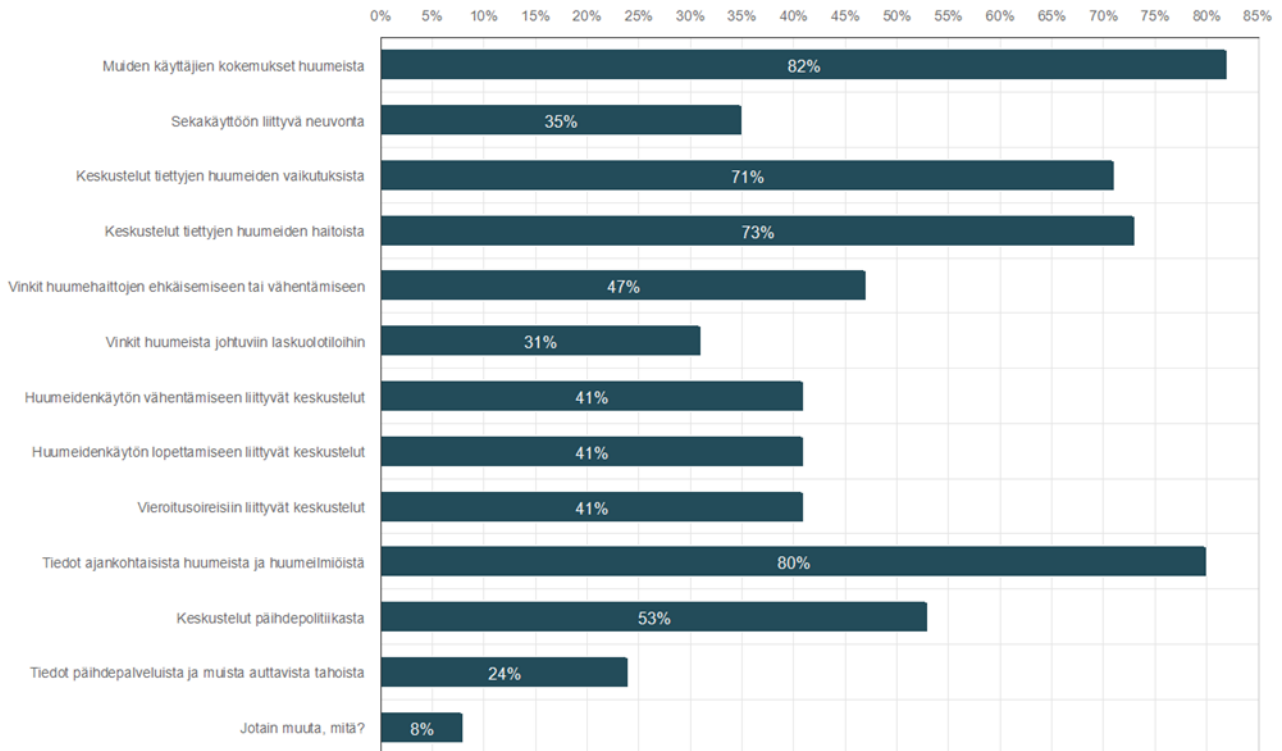
Viisi (9,8 %) vastaajaa kertoi stigman näkyvän siinä, ettei uskalleta kertoa terveydenhuollossa huumeidenkäytöstä, koska pelätään mahdollisia seurauksia liittyen esimerkiksi lääkitykseen, terapiaan pääsyyn tai muihin terveydenhuollon palveluihin. Vastauksissa korostui pelko siitä, että heidän terveystietoihinsa jäisi tieto huumeidenkäytöstä, joka aiheuttaisi haitallista leimautumista terveydenhuollon palveluissa. Työpaikoilla ei uskalleta puhua huumeidenkäytöstä tai viikonlopuista, jos niihin oli liittynyt huumeidenkäyttöä. Myös ammatin takia ei voida puhua huumeidenkäytöstä. Eräs vastaaja kertoi, että hänen alallaan huumeidenkäyttäjistä puhutaan kuin toisena lajina, joka johtaa siihen, että huumeidenkäyttöä peitellään neuroottisesti. Huumeiden eettisyys herätti myös häpeää vastaajissa.

5.2.7 Kuinka usein selaat Jodelin @huumeet3 -kanavaa?

18 (35,3 %) vastaajista selasi Jodelin @huumeet3 -kanavaa monena päivänä viikossa. Joka neljäs (N=13 25 %) vastaaja kertoi selaavansa kanavaa päivittäin ja 8 (15,7 %) vastaajaa kerran viikossa. Muutaman kerran tai kerran kuukaudessa 6 (11,7 %) ja harvemmin kuin kerran kuukaudessa 3 (5,9 %). Epäsäännöllisesti kanavaa selasi 3 (5,9 %) vastaajaa.

5.2.8 Mitkä aiheet kiinnostavat @huumeet3-kanavalla?

Seuraava kysymys liittyi @huumeet3-kanavan sisältöön ja mitkä aiheet @huumeet3-kanavalla kiinnostivat vastaajia. Tässä kysymyksessä voi valita useamman vastausvaihtoehdon. Eniten vastaajia kiinnosti (N=42 82,4 %) muiden kokemukset huumeista ja melkein yhtä paljon ääniä (N=41 80,4 %) sai tiedot ajankohtaisista huumeista ja huumeilmiöistä. Keskustelut tiettyjen huumeiden haitoista kiinnostivat 37 (72,5 %) vastaajaa ja keskustelut tiettyjen huumeiden vaikutuksista kiinnostivat 36 (70,6 %) vastaajaa. Päihdepolitiikkaan liittyvät keskustelut kiinnostivat 27 (52,9 %) vastaajaa ja vinkit huumehaittojen ehkäisyyn tai vähentämiseen 24 (47,1 %) vastaajaa. Huumeidenkäytön vähentämiseen liittyvät keskustelut, huumeidenkäytön lopettamiseen liittyvät keskustelut ja vieroitusoireisiin liittyvät keskustelut saivat kaikki 21 (41,2 %) ääntä. Sekakäyttöön liittyvät keskustelut kiinnostivat 18 (35,3 %) vastaajaa ja vinkit huumeista johtuviin laskuolutiloihin kiinnostivat 16 (31,3 %) vastaajaa. Tiedot päihdepalveluista ja muista auttavista tahoista kiinnosti 12 (23,5 %) vastaajaa. 4 (7,8 %) vastaaja vastasi jotain muuta ja vastauksiksi annettiin huumeekulttuurin seuraaminen, psykedeeleihin liittyvät keskustelut, muiden neuvominen ja viihdearvo (kuvio 4).

Kuvio 4. Mitkä aiheet kiinnostava @huumeet3 -kanavalla? (%) (n=51).

5.2.9 Kuinka luotettavana pidät kanavalla jaettua tietoa huumeista?

Kanavan luotettavuuteen liittyvässä kysymyksessä vastaus annettiin liukukytkimellä. 1 arvo on, että pitää kanavalla jaettavaa tietoa epäluotettavana, 5 on arvoltaan neutraali ja 10 arvo on, että pitää kanavalta jaettavaa tietoa luotettavana. Keskiarvoksi tuli 5,3 ja keskihajonta 2,1, joten vastaajat suhtautuivat kanavan tietoon neutraalisti, mutta hieman luottavaisesti.

5.2.10 Mitä itse tuot kanavalle?

Seuraava kysymys koski sitä, että mitä vastaajat itse toivat kanavalle ja tässä kysymyksessä voi valita useamman vaihtoehdon. Vastaajista 20 (39,2 %) ei osallistu kanavalla käytävään keskusteluun. 30 (58,8 %) vastaajista toi omia kokemuksia kanavalle, kolmannes (n=17 33,3 %) vastaajista toi vertaistukea muille käyttäjille ja 14 (27,5 %) toi kanavalle tutkittuun tietoon perustuvaa tietoa. Vastaajista 9 (17,6 %) toi tietoa ajankohtaisista huumeista ja huumeilmoista ja 7 (13,7 %) vastaajaa toi tietoa päihdepalveluista ja muista auttavista tahoista. Yksi (2,0 %) vastaaja vastasi jotain muuta ja hän kertoi kitkevänsä vääränlaista tietoa kanavalla.

5.2.11 Kanavan anti, hyödyt ja haitat

Seuraava kysymys oli avoin kysymys, johon vastaajat kertoivat siitä, että mitä he kokevat saavansa kanavalta. 26 (51,0 %) vastaajaa koki huume tiedon tärkeäksi kanavalla. Erikseen mainittiin, että kanavalta sai tietoa huumeiden turvallisesta käytöstä sekä tietoa eri huumeista, niiden vaikutuksista ja mitä aineita on vaarallista käyttää yhdessä. Neuvoa turvallisempaan käyttöön ja haittojen ehkäisyyn jaettiin omien kokemusten ja tieteellisen tiedon perusteella. Monet vastaajat kokivat tekevänsä oikein, kun jakoivat omia huumekokemuksiaan ja neuvoivat muita huumeidenkäytössä kertomalla, miten erilaiset päihteet vaikuttavat. Kokemusperäinen tieto nähtiin arvokkaana. Myös päihdejärjestöjen vertaisneuvojien jakama tieto nähtiin arvokkaana. Vastaajaa kertoivat saavansa ajankohtaista tietoa huumeilmiöistä ja päihdekulttuurista. Vaaralliset huume-erät kiinnostivat ja tiedot siitä, mitä huumekaupassa liikkuu. Kanavalta koettiin saavan kokonaiskuvaa tämänhetkisestä huume tilanteesta ja päihdekulttuurista.

Tietoa, jota muualta ei saa helposti muuten kuin kokeilemalla itse. (V46)

... Rehellistä tietoa, ei liian viranomaistyylistä tai opetustyylistä vaan aitoja kokemuksia. (V40)

... ja välillä siellä näkyy varoituksia jos on liikkeellä vaarallisia huumeita/pillereitä mitkä ei oo sitä mitä luvataan. (V20)

21 vastaajaa (41,2 %) koki vertaistuen ja vertaiskokemusten jakamisen tärkeäksi kanavalla. Eräs vastaaja kertoi, ettei itse tunne muita ongelmakäyttäjiä ja kanavalta sai ymmärrystä muilta, jotka elävät samantyyppistä elämää. Kanavan keskustelut osoittivat keskustelijoille sen, että on olemassa muitakin, jotka ovat samassa tilanteessa. Vastauksissa korostui se, että kanava oli joillekin ainut paikka, missä he voivat puhua huumeidenkäytöstään rehellisesti. Muiden käyttäjien huumekokemukset herättivät myös mielenkiintoa. Negatiiviset kokemukset huumeista kiinnostivat, koska niiden avulla voitaisiin välttyä huonoilta kokemuksilta.

Anonyymikeskustelu mahdollistaa päihdetietouden jakamisen ja helpottaa vertaistukea. Täältä myös saa kavereita. (V30)

Vertaistukea, kosketuspintaa niihin valtaosaan huumeidenkäyttäjistä jotka eivät ole uutisotsikoiden psykoositappajia tai kadunvarren sekopäitä vaan tavallisia ihmisiä, jotka ovat täysin yhteiskuntakelpoisia. Ihmisyyttä ja ihmisenä kohtelemista. (V23)

Eräällä tavalla on mieluisampaa seurata sivusta tiettyjen aineiden subjektiivisia positiivisia sekä negatiivisia vaikutuksia, etenkin jälkimmäisiä. Se vahvistaa sitä ettei itse kokeilisi jotain pahaa huumetta. (V10)

... Kanavan tarkkailu kiinnostaa myös siksi, että sieltä voi saada tietoa liittyen ihmisten huonoihin kokemuksiin ja pystyy itse välttämään samanlaiset tilanteet. (V7)

6 (11,7 %) vastaajaa mainitsi saavansa kanavalta viihdearvoa. Muiden käyttäjien tarinat nähtiin viihdyttävänä, vaikka itse ei käyttäisi kyseisiä huumeita.

... Rehellisesti on myös viihdyttävää lukea muiden ihmisten kokemuksia, jos kyseessä on positiiviset kokemukset. (V48)

2 (3,9 %) vastaajaa kertoi, etteivät saa kanavalta mitään.

Vastaajat kertoivat ja perustelivat avoimen ja anonyymien huume keskustelun hyötyjä ja haittoja. Anonyymi nähtiin hyvin keskeisenä hyötynä kanavalla, kun voi kysyä interaktiivisesti mitä tahansa huumeisiin ja huumeiden käyttöön liittyen. Kanavalta voisi kysyä ”noloja” tai ”tyhmiä” kysymyksiä, joita ei kehtaisi kysyä muualta. Näiden uskottiin vähentävän huumeista syntyviä haittoja ja riskitilanteita. Tietoisuuden lisääminen nähtiin parempana vaihtoehtona valistamiselle. Kanava nähtiin asiallisena, mutta samalla sopivan informatiivisena keskustelualustana ja yleisesti avoin keskustelu koetaan parempana vaihtoehtona kuin se, että huumeista ei puhuttaisi lainkaan.

Anonyymi kanava on hyvä: näin keski-ikäisenä perheenäitinä en voi käydä huume keskustelua julkisesti omissa nimissäni. ... (V12)

... Anonyymilla keskustelulla voi laskea muiden kynnystä pyytää sekä saada apua ja vähentää haittoja sekä käyttöön liittyvää stigmaa. (V6)

Anonyymien huume kanavan haittoiksi kerrottiin, että jaetun tiedon oikeellisuudesta ei ole taakeita ja kanava voi innostaa huumeiden kokeilemiseen. Eräs vastaaja kertoi kanavan lisäävän tekosyitä oman huumeidenkäytön oikeutukseen, kun oma käyttö ei ole niin haitallisella tasolla kuin muiden.

5.2.12 Kanavan vaikutukset huumeidenkäyttöön

Kyselylomakkeen viimeinen kysymys käsitteli sitä, että onko kanavalla ollut vaikutusta vastaajien huumeidenkäyttöön tai asenteisiin huumeita kohtaan. Yli puolet (N=28 55 %) vastaajista kertoi, ettei kanavalla ole ollut vaikutusta huumeidenkäyttöön. Tätä perusteltiin useasti sillä, että tiedot ja asenteet on kerätty muualta.

Ei ole ollut vaikutusta, olen muutenkin vastuullinen käyttäjä ja viihdekäyttänyt yli 10 vuotta enemmän tai vähemmän säännöllisesti. (V44)

Ei ole. Olen käyttänyt huumeita teini-ikäisestä asti ja määrät pienehköjä. Myös eri huumeista on löytynyt ne, jotka koen itselleni parhaaksi, enkä koe tarvetta laajentaa valikoimaa omalla kohdalla. (V31)

Vastaajista 16 (31,3 %) kertoi kanavan vaikuttaneen huumeidenkäyttöön haittojen vähentämisenä tai käytön hallintaan liittyen. Muutaman vastaajan huumeidenkäyttö oli vähentynyt, kun oli lukenut muiden kokemuksia siitä, kun huumeidenkäyttö oli lähtenyt hallinnasta. Vastauksissa useasti toistui se, että tiettyjen huumeiden kokeileminen ei kiinnosta kanavalla käytyjen keskustelujen ja muiden käyttäjien negatiivisten kokemusten pohjalta. Kanava oli tarjonut tukea muutaman vastaajien raittiuteen tai käytön tauottamiseen. Vinkit ja tiedot haittojen minimoimisesta nähtiin hyödyllisiä, erityisesti silloin kun oli kokeiltu ensimmäistä kertaa tiettyjä aineita, ja keskustelut toivat turvaa erään vastaajan huumeidenkäyttöön. Kanavalta oli saatu neuvontaa annostuksiin ja tietoa, jos jokin oire huolestuttaa. Ajankohtaiset tiedot vaarallisista huume-eristä olivat muokanneet päätöksiä. Yksi vastaaja mainitsee, että oli kanavan kautta löytänyt nettisivuja, joista löytyi tutkittua tietoa huumeiden haitoista. Yksi vastaaja kertoo, että kanavan keskusteluista on herännyt mielenkiinto kokeilla psykedeelejä.

Kyl sielt saattaa saada jotain perspektiiviä et jos joku on ihan sika huonos kunnossa ja itkee siellä et on ihan v***n paha olo niin kyl sitä alkaa mieltii ite et haluuks olla tos kunnos. (V20)

Auttanut vetämään ehdottoman rajan tiettyjen aineiden suhteen: en ikinä koske esim. peukkuun tai opiaatteihin, vaikka sekakäyttäjä olenkin. (V42)

On. Omaan huumeidenkäyttöön: esim. jätin erään ekstaasinapin ottamatta, sillä huhujen mukaan se sisälsi mdma:n lisäksi pma tai pma ja monet olivat saaneet siitä tosi karseita oireita ...(V7)

11 (21,5 %) vastaajaa kertoi asennemuutoksen liittyvän huumeidenkäyttäjiiin tai huumeidenkäyttöön yhteiskunnallisella tasolla. Muutama vastaaja oli huolissaan muista huumeidenkäyttäjistä. Huoli heräsi siitä, että jotkut huumeidenkäyttäjät eivät tunne käyttämiään huumeita tai hallitse käyttöönsä.

Nousee kyllä myös huoli muista käyttäjistä ja mitä ihme mömmöjä kaduilla pyörii. (V48)

Kanava muistuttaa miten huonosti käyttäjät tuntevat huumeet. (V50)

6 (11,7 %) vastaajaa mainitsi, että kanava oli herättänyt ymmärrystä ja myötätuntoa huumeriippuvaisia kohtaan. Vastauksissa korostui se, että vastaajat ymmärtävät kanavan kautta sen, että huumeiden käyttö olisi yleisempää yhteiskunnassa kuin aiemmin olisi uskottu.

Eipä juuri, mutta herättää ymmärrystä addikteja kohtaa. Ei oo helppoo elämä varmaan heillä. (V25)

Lisännyt fiilistä, että huumeiden käyttö on yleisempää yhteiskunnassa ja sen kaikissa kerroksissa kuin luullaan. (V13)

Kanava oli vaikuttanut 4 (7,8 %) vastaajan asenteisiin huumeita ja huumeiden käyttöä kohtaan. Kanava oli herättänyt erään vastaajan reflektoimaan omaa huumeidenkäyttöä ja huumeidenkäyttönsä syytä. Kanavalla jaetun huumetiedon ansiosta mielikuvat eri huumeista ovat tarkentuneet. Keskustelut kanavalla ovat muokanneet asenteita tiettyjä huumeita kohtaan joko positiivisempaan tai negatiivisempaan.

Keskustelu on muokannut asenteitani tiettyjä huumeita kohtaan. Esimerkiksi marijuanaa, amfetamiinia ja buprenorfiinia en juuri pidä vaarallisina päihteinä, mielestäni alkoholikin on yhteiskunnalle haitallisempi. Sen sijaan alfa-pvp voisi hävitä maailmasta lopullisesti ja tuomitsen jokaisen sitä välittävän ja kokeilevan. (V23)

Yksi vastaaja kuvaili kanavan ja kanavalla käytyjen keskustelujen vahvistaneen päihdepoliittisia mielipiteitä.

Olen entistä enemmän käytön dekriminälisoinnin ja käyttöhuoneiden kannalla. Huumeiden haittojen vähentämisestä ja sekakäytön vaaroista tulisi voida puhua avoimemmin. Huumeet ovat ja pysyvät yhteiskunnassa, mutta politiikalla voisi vaikuttaa siihen, miten paljon haittoja niistä aiheutuu. (V31)

5.2.13 Vapaa sana

Kyselyn lopussa oli Vapaa sana -osuus, johon kyselyyn vastanneilla oli mahdollisuus antaa palautetta kyselystä ja opinnäytetyöaiheesta, sekä mahdollisuus jakaa ajatuksia @huumeet3-kanavasta. Tähän osioon tuli 13 vastausta. 4 vastausta oli kehuja ja tsemppitoivotuksia opinnäytetyöprosessiin. Vastauksissa otettiin kantaa kanavan yhteiskunnallisesta vaikutuksesta ja merkityksellisyydestä. @huumeet3 nähdään harvinaisena paikka, jossa edistetään huumeidenkäyttäjien sisäisen informaation kulkemista ja lisätään matalan kynnyksen yhteisöllisyyttä. Kanava nähdään tärkeänä tiedonjakopaikkana, jonka etuna olisi se, että ei korosteta huumeidenkäytön lopettamisen pakottamista vaan lisätään tietoa ja hyvinvointia huumeidenkäyttäjien arjessa. Huumeidenkäytön ei nähdä loppuvan koskaan yhteiskunnassa. Eräs vastaaja kertoi, että tulevaisuudessa tarvittaisiin enemmän Psyvautin, Psilosybiini.infon ja Jodelin kaltaisia yhteisöjä. Viihdekäyttäjiiin kohdistuvaa päihdetyötä ei tunnusteta muualla tehtävän. Vastauksissa toivottiin huumeiden dekriminisoitua, eli huumeiden käytöstä ja pienen määrän hallussapidosta ei rankaistaisi. Huumeiden käytöstä rankaiseminen nähdään epäoikeudenmukaisena toimenpiteenä.

Huumeidenkäyttäjiiin liittyvää stigmaa haluttiin purkaa. Huumeidenkäytön koettiin ajavan huumeita käyttäviä ihmisiä yhteiskunnalliseen asemaan, jossa heidät nähdään rikollisina ja vaarallisina henkilöinä. Huumeidenkäytön juurisyihin ei päästä kiinni, eikä käytöstä uskalleta kertoa muille. Huumeet jakavat paljon mielipiteitä, joka voi johtaa polarisaatioon. Stigman vuoksi huumeidenkäyttäjät keskustelisivat mieluiten muiden huumeidenkäyttäjien kanssa, koska siinä he eivät kohtaisi ennakkoluuloja. Eräs vastaaja kertoi, että tämän vuoksi hän oli ajautunut muiden huumeidenkäyttäjien seuraan, joka oli lisännyt huumeidenkäyttöä.

Kaksi vastaajaa korosti, että kanava ei ole lisännyt huumeidenkäyttöä.

Huumeista avoimesti puhuminen ei omalla kohdalla lisää halua käyttää huumeita. On myös kiinnostavaa päästä käyttäjien maailmaan ja huomata, että emme ole yksin. Meillä on ongelmia, joita lääkitään aineilla. Nistin ja potilaan välillä erona on vain se, että potilas saa huumeet lekurista, nisti kadulta. (V46)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Tulosten yhteenveto

6.1.1 @huumeet3 -kanavan keskustelut

14 pääteemasta voidaan luoda kaksi yhdistävää luokkaa, joilla vastataan tutkimuskysymykseen, että millaista keskustelua pääkaupunkiseudun @huumeet3-kanavalla käydään. Yhdistävät luokat muodostettiin tunnistamalla pääteemojen aiheita, jotka liittyvät toisiinsa ja vastasivat tutkimuskysymykseen. Huumekokemukset, huumeiden vaikutukset, sekakäyttö, vieroitusoireet ja jälkiolotilat, huumeiden käyttötavat, huumeidenkäytön lopettaminen sekä riippuvuus ja mieliteot voidaan yhdistää huumetieto ja vertaiskokemukset -luokaksi. Tässä luokassa yhdistyy keskustelut, joissa käyttäjät jakavat henkilökohtaisia kokemuksiaan, tietoa huumeista ja niiden käytöstä sekä hakevat vertaistukea. Ajankohtaiset huumeilmiöt, terveydenhuolto, päihdepalvelut ja muut huumesivustot sekä stigma voidaan yhdistää yhteiskunnallinen keskustelu -luokaksi. Tässä luokassa korostetaan ajankohtaiseen huumetietoon, ilmiöihin, palveluihin ja yhteiskunnan rakenteisiin liittyviä tiedontarpeita. Jäljelle jääneet pääteemat ovat kuvat ja muut luokittelemattomat keskustelut, joita ei voi yhdistää yllä mainittuihin luokkiin niiden sisällön perusteella. Näiden yhdistävien luokkien avulla voidaan todeta, että pääkaupunkiseudun @huumeet3-kanavan keskustelut muodostuvat huumetiedosta ja vertaiskokemuksista sekä yhteiskunnallisesta keskustelusta.

Kanavalle luotiin eniten keskusteluja huumeiden vaikutuksista, jaettiin tietoa ajankohtaisista huumeilmiöistä sekä huumekokemuksista. Nämä pääteemat myös olivat suosituimpia kyselyn aineistossa. Päihdepolitiikka kiinnosti yli puolta vastaajista, mutta seurantajakson aikana luotiin yksi keskustelu, jossa keskusteltiin päihdepolitiikasta. Huumeiden haittavaikutukset kiinnostivat vastaajia hieman enemmän kuin tiedot huumeiden vaikutuksista. Sekakäyttöön liittyvät keskustelut olivat neljänneksi suurin teema kanavan keskusteluissa ja ne myös kiinnostivat noin joka kolmatta vastaajista. Vinkit huumehaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen kiinnostivat noin puolta vastaajista. Viihearvo nousi myös kyselyaineistossa yhdeksi syyksi, miksi kanavaa seurataan. Kanavan keskusteluissa haetaan usein akuutteihin tilanteisiin apua tai vinkkejä. Vastaajat tuovat kanavalle omia kokemuksiaan, vertaistukea, tutkittuun tietoon perustuvaa tietoa, ajankohtaista huumetietoa ja tietoa päihdepalveluista.

6.1.2 Kanavan merkitykset

Huomioonotettavaa on, että 39 % vastaajista ei osallistu kanavalla keskusteluun. Kanavalla on siis suuri seuraajakunta, jotka etsivät keskusteluja ja seuravat niitä. 60 % vastaajista kertoo selaavansa @huumeet3-kanavaa päivittäin tai monena päivänä viikossa, joten kanavaa seurataan suhteellisen aktiivisesti. Tässä on huomioitava, että kysely ei tavoittanut kaikkia kanavan seuraajia kyselylle määritellyn aikarajan vuoksi. 6 % vastaajista selaa kanavaa harvemmin kuin kerran kuussa, joten kävi hyvin, että kysely tavoitti heidät.

Kanava on keskeisessä roolissa huumetiedon jakamisessa monessa eri muodossa. Kanavan interaktiivisuus ja anonyymiyys tarjoavat mahdollisuuden keskustella avoimesti. Huumetiedon koettiin olevan asiallista, hyödyllistä, rehellistä ja ajankohtaista. Vastaajat kertoivat saavansa muilta käyttäjiltä tietoa annostuksiin, tietoa vaikutuksista ja tietoa vaarallisista huume-eristä. Huumetiedolla autettiin muita käyttäjiä ehkäisemään ja minimoimaan huumehaittoja. Rolandon ym. (2018) toteuttamassa tutkimuksessa on myös todettu, että vertaistiedolla autetaan muita käyttäjiä minimoimaan huumeista syntyviä riskejä ja maksimoidaan halutut vaikutukset.

Haittojen väheneminen on yksi tärkeimmistä kanavan merkityksistä, sillä kanavalla jaetaan tietoa ja vinkkejä vastuulliseen huumeidenkäyttökulttuuriin. Vaikka kanavalla puhutaan huumeista ja huumeiden käytöstä, ei vastausten perusteella ole huomattavissa sitä, että keskustelut lisäisivät huumeidenkäyttöä. Vastauksissa korostettiin, että muiden negatiiviset kokemukset ja keskustelut tiettyjen huumeiden haittavaikutuksista ehkäisevät niiden huumeiden kokeilua ja käyttöä. Yli puolet vastaajista kertoi, ettei kanavalla käydyillä keskusteluilla ole ollut vaikutusta huumeidenkäyttöön, ja tätä perusteltiin sillä, että tiedot ja asenteet on kerätty muualta.

Huumehaittoja on nähtävillä yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasoilla. Yksilölle ne näyttävät terveydellisinä haittoina, yhteisössä sosiaalisina ja yhteiskunnassa oikeudellisina. Yksilöön kohdistuvia terveyshaittoja voidaan ehkäistä oikeanlaisen huumetiedon jakamisena ja vastuullisen huumeidenkäyttökulttuurin edistämisenä. Tämä on disnormatiivista informaatiota, jonka vuoksi tieto ei ole helposti tavoitettavissa, kun sitä tarvittaisiin. Tämän vuoksi Jodelin @huumeet3-kanava on tärkeässä roolissa huumetiedon interaktiivisessa jakamisessa ja tämän arvo korostui tuloksissa. Verkkoyhteisöissä jaettuun huumetietoon on suhtauduttava varauksella ja muistaa lähdekriittisyys. Tällainen huume keskustelu koettiin olevan kuitenkin parempi kuin ei mitään, ja kanavalla on käyttäjiä, jotka korjaavat valheellista tietoa. 27 %

vastaajista tuo kanavalle tutkittua tietoa. Vastaajat suhtautuivat kanavalla jaettuun tietoon neutraalisti, ja eräs vastaaja erikseen mainitsi kitkevää vääränlaista tietoa kanavalla. Huumekokemukseen vaikuttaa moni tekijä ja se on ymmärrettävää, että kanavalla jaettuun tietoon suhtaudutaan neutraalisti eikä liian skeptisesti tai liian dogmaattisesti.

@huumeet3-kanava voi myös ehkäistä sosiaalisia haittoja vertaistuen avulla. Se osoittautuikin yhdeksi keskeisimmäksi asiaksi, jota kanavalta haetaan. Kanavan keskustelut osoittavat, että on olemassa muitakin, jotka ovat samantyyllisessä elämäntilanteessa ja vertaistuellisella keskustelulla voidaan vähentää sisäistettyä stigmaa. Sisäistetty stigma voi aiheuttaa heikentynyttä itsetuntoa ja motivaation laskua (Wogen & Restrepo, 2020, s. 55). Vertaistuki koetaan merkitykselliseksi kanavalla, koska huumeidenkäyttöön liittyvä stigma voi olla esteenä sille, että vertaistukea haettaisiin muualta. Haasio ym. (2022, s.69) korostaa leimautumisen olevan esteenä avun hakemiselle julkisesti ja anonyymit verkkoyhteisöt tarjoavat paikan hakea apua. Vastauksissa toistuu, että @huumeet3-kanava on ainut paikka, missä osa vastaajista voivat puhua huumeidenkäytöstään, ja muutama vastaaja kertoo, etteivät he tunne huumeidenkäyttäjiä, joiden kanssa keskustella huumeidenkäytöstä. Anonymiteetti luo turvallisen ympäristön puhua avoimesti ja rehellisesti omasta huumeidenkäytöstä. Häpeä voidaan kokea vahvana, joten anonyymi verkkoyhteisö voi olla tärkeä vertaistukiväylä huumeidenkäyttäjille. Kun tiedetään, että muilla käyttäjillä verkkoyhteisössä on omakohtaista kokemusta, se madaltaa kynnystä vertaistuelliselle keskustelulle. Vastauksissa korostuu, että huumeisiin liittyviä keskusteluja käydään mieluiten heidän kanssaan, joilla on omakohtaista kokemusta huumeista, ja Haasio ym. (2022, s. 76) vahvistavat tämän, että vertaisille on helpompi kertoa huumeidenkäytöstä, koska he ymmärtävät kokemuksiensa avulla huumeiden käytön taustalla olevia syitä ja tekijöitä. Kanavalla kerrotaan muiden jakavan tukea huumeidenkäytön vähentämiseen ja lopettamiseen.

Terveyteen liittyvää neuvontaa haetaan myös kanavalta, koska terveydenhuollossa olevaa leimaa pelätään. Tämä korostui havainnointiaineistossa, jossa käsiteltiin huumeseeuloja. Rakenteellinen stigma on yhteiskunnallisella tasolla ilmenevää leimaa, joka näyttäytyy huumeidenkäyttäjien syrjintänä ja käytäntöinä, joilla rajoitetaan heidän mahdollisuuksiaan (Sini-nauhaliitto, i.a.). Rakenteellisen stigmat vuoksi @huumeet3-kanavalta haetaan terveysneuvontaa, koska terveyspalveluissa ilmenevää stigmaa vältellään.

Yhteiskunnallisella tasolla olevia haittoja, eli oikeudellisia haittoja, voidaan ehkäistä purkamalla huumeidenkäyttäjiin kohdistuvia ennakkoluuloja tuottamalla uutta tietoa

huumeidenkäyttäjistä, jotta voidaan tukea heidän arkeaan ja hyvinvointiaan. @huumeet3-kanavalla voidaan tavoittaa hyvin piilossa oleva huumeidenkäyttäjryhmä, ja stigman purku voi alkaa siitä, että kuunnellaan heitä ja heidän tarpeitaan tuomitsematta heitä heidän huumeidenkäyttönsä vuoksi. Tuki huumeita käyttäville henkilöille annettaisiin niin, ettei siihen liity rangaistuksia, velvoitteita tai ennakkoluuloja.

Kanavan hyöty on se, että anonyymi keskustelu madaltaa kynnystä pyytää ja hakea apua. Kanavalla uskalletaan avoimesti kysyä kysymyksiä ja keskustella rehellisesti. Vertaistuki ja tieto nähdään hyötynä ja huumehaittojen vähentäminen tiedon avulla. Tietoisuus nähdään parempana toimintatapana kuin valistaminen. Vastauksissa herää huoli siitä, että kanava saattaa innostaa jotain kokeilemaan huumeita. Lisäksi vääränlainen tieto saattaa olla haitallista ja vahingollista. Kanava saattaa myös lisätä huumeidenkäytön oikeutusta, kun huumeidenkäyttäjät voivat vertailla omaa käyttöönsä muiden käyttöön ja omaa tilannetta ei nähdä niin pahana. Toisaalta kanava voi tuoda helpottuneen tunteen siitä, että oma tilanne ei ole niin paha kuin muilla.

Tutkimuskysymys oli, millainen merkitys Jodelin @huumeet3-kanavalla on huumeidenkäyttäjille ja huumeista kiinnostuneille. Anonymiteetti luo turvallisen ympäristön puhua avoimesti ja rehellisesti omasta huumeidenkäytöstä, jolloin vertaistuen hakeminen ja jakaminen on suuressa merkityksessä. Stigman purku on olennaista kanavalla, kun kanava voi luoda mielikuvaa siitä, että huumeidenkäyttö olisi yleisempää yhteiskunnassa kuin aiemmin on ajateltu ja tämänkaltainen ajatusmalli voi laskea häpeätunnetta, joka syntyy huumeidenkäytöstä. Kyselyaineistossa kerrotaan, että kanavalla käytyjen keskustelujen perusteella asenteet huumeidenkäyttäjää kohtaan voivat muuttua myötätuntoisimmiksi ja asenteet tiettyjä huumeita kohtaan voivat tarkentua. Kanavalla jaetaan kokemusperäistä ja tutkittuun tietoon perustuvaa huumeetietoa, joiden avulla autetaan muita käyttäjiä ehkäisemään ja minimoimaan huumeidenkäytöstä syntyviä haittoja ja edistetään vastuullista huumeidenkäyttökulttuuria.

6.2 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli tunnistaa keinoja, joilla voidaan ehkäistä ja vähentää huumeidenkäytöstä syntyviä haittoja. Pohdin tätä työtä tehdessäni, että onko kanava liian huume-myönteinen. Kuitenkin @huumeet3 on ilmiö, joka osoittaa sen, että huumeista pitää voida puhua, eikä huumeisiin liittyvät keskustelut ole aina huume-myönteisyyttä tai huumeiden

käyttöön kannustavia. Jos huumeidenkäytöstä ei puhuta, niin siitä syntyy haittoja ja riskitilanteita. Huumehaittoja syntyy todennäköisemmin sellaisille käyttäjille, jotka eivät saa tietoa anostuksista tai muista riskitekijöistä. Myös stigma vaikuttaa tiedon ja avun hakemiseen ja saavutettavuuteen. Kun tietoja jaetaan ja huumeita käyttävät henkilöt toimivat niiden mukaan, niin huumeista syntyviä haittoja voidaan minimoida. Kanava ja kyselynaineisto osoittavat sen, että huumeita käyttävät ihmiset ovat kiinnostuneita haittojen vähentämisestä. Huumeidenkäyttöä ei aina voida ehkäistä, jolloin tulee korostaa huumehaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen liittyvää näkökulmaa. Tätä näkökulmaa nykyään korostetaan päihdetyön järjestösektorilla, esimerkiksi YAD:n vuoden 2025 tavoitteena on stigman vähentäminen ja moninaisen huume keskustelun vahvistaminen (YAD, 2025).

72 % vastaajista kertoo olevansa viihde-, satunnais- tai hyötykäyttäjiä. Kyselyaineistosta nousi esiin, että kaikki huumeita käyttävät ihmiset eivät halua lopettaa huumeidenkäyttöään. Huumeita käyttäville ihmisille, jotka eivät halua lopettaa huumeidenkäyttöään, ei tunnisteta palveluita. Usein päihdepalveluissa tähdätään huumeidenkäytön lopettamiseen, johon kaikki huumeita käyttävät ihmiset eivät halua sitoutua. Tällöin huumeita käyttävä ihminen ei ota puheeksi huumeidenkäyttöään esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteissä. Päihdehaittoja ehkäisevää ja vähentävää työtä tulisi kehittää näkyvämmäksi, jotta voidaan tarjota huumeita käyttäville ihmisille mahdollisuus luottamukselliseen ja asiakaslähtöiseen kohtaamiseen ilman vaatimuksia huumeidenkäytön lopettamisesta.

Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen opinnäytetyöhön ja -prosessiin. Sain tukea ohjaavalta opettajalta ja opinnäytetyöryhmältä. Työskentely oli ajoittain vaikeaa, kun jäin jumiin tiettyihin kohtiin. Välillä minua turhautti, kun työ ei tuntunut etenevän, mutta tämän aiheen tutkiminen oli minulle kiinnostavaa, jolloin motivaatio pysyi koko prosessin ajan yllä. Lisäksi vastaajilta saadut positiiviset palautteet ja monipuoliset vastaukset piristivät. Tämä työ vahvisti sosionomin kompetenssejani, sillä tämä työ lisäsi kriittistä ja osallisuutta edistävää yhteiskuntaosaamista. Huumeet ovat yhteiskunnallinen ilmiö ja stigma vaikuttaa suuresti huumeita käyttävien ihmisten osallisuudentunteeseen. Huumeidenkäyttäjien kirjo on laaja ja se tulisi ottaa huomioon päihdepalveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä. Tämän aiheen tutkiminen ja kriittinen tarkastelu oli minulle hyvin antoisaa.

Myös tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen vahvistui minulla tämän opinnäytetyöprosessin myötä, kun pääsin toteuttamaan tällaisen tutkimuksen. Haluan olla mukana kehittämässä inhimillisempää päihdetyötä. Kuitenkin koen, että minun tulee enemmän

perehtyä tutkimusmenetelmiin ja -tapoihin, koska koen niiden valinnan olleen vaikeinta tässä työssä. Tämän tutkimuksen olisi voinut toteuttaa monimenetelmällisenä tutkimuksena, jossa olisi hyödynnetty sekä laadullisia että määrällisiä aineistoja ja menetelmiä. Tämä tutkimusaihe oli moniulotteinen ja monimenetelmällisyydellä olisi saatu kuvattua ilmiötä paremmin. Kun huomasin tämän, niin en voinut enää muuttaa sitä. Loppuvaiheessa heräsi paljon ajatuksia siitä, että olisin voinut kysyä kyselyssä eri tyyllisiä kysymyksiä. Esimerkiksi, jos vastaaja vastasi, ettei osallistu kanavan keskusteluun, niin kyselyssä olisi voinut antaa vastaajalle tilaisuuden kertoa mahdollisia syitä. Vaikka asioita olisi voinut tehdä toisin, niin olen silti tyytyväinen tästä työstä ja omasta panoksestani.

6.3 Hyödynnettävyys

Tutkimuksessa tavoitettiin huumeidenkäyttäjät, jotka käyttävät tai ovat joskus käyttäneet huumeita. He jakoivat ajatuksiaan ja kokemuksiaan avoimesta ja anonyymistä huumekeskustelusta. Tämä tutkimus antoi tietoa siitä, että millaisia tiedontarpeita huumeita käyttävillä ihmisillä voi olla, mitkä aiheet päihdekulttuurissa herättävät keskustelua ja millaisia merkityksiä, sillä on, kun voi puhua huumeista ja niiden käytöstä. Tutkimustulosten näkyväksi tuomisen avulla voidaan tunnistaa keinoja, joilla voisi ehkäistä ja vähentää huumeista syntyviä haittoja ja sitä kautta kehittää päihdehaittoja ehkäiseviä ja vähentäviä palveluita. Huumeita käyttävät ihmiset tulisi huomioida, kun kehitetään palveluja. Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä käsiteltiin päihdekulttuuria, mistä huumeidenkäyttäjät keskustelevat ja mitä tietoa he hakevat. Näiden tietojen avulla päihdetyö voi pysyä ajan tasalla päihdekulttuurista, jotta huumeita käyttävien ihmisten tarpeisiin voidaan vastata.

Anonyymiyys ja verkkoympäristö tarjoavat alustan huumeidenkäyttäjien tavoittamiseen ja heidän hyvinvointinsa edistämiseen päihdeneuvonnan avulla. EHYT ry:llä on Päihdeneuvontapuhelinpalvelu, jossa voi keskustella päihdetyön ammattilaisen kanssa luottamuksellisesti huumeista ja niiden käytöstä syntyvästä huolesta. Kuitenkin omalla äänellä avun hakeminen voi olla ison kynnyksen takana, jolloin olisi hyvä kehittää päihdeneuvontaa chat-muotoon, josta huumeita käyttävä ihminen tai muu, joka on kiinnostunut huumeista, olisi mahdollisuus hakea tukea tai neuvontaa ilman velvoitteita huumeidenkäytön lopettamiseen. Huumetiedon tulisi olla helposti saavutettavaa ja luotettavaa, jotta se tavoittaisi ne, jotka siitä tiedosta voisivat hyötyä. Tässä on kuitenkin yleisenä pelkona se, että huumetieto lisäisi huumeidenkäyttöä. Kuitenkin on otettava huomioon, että noin joka neljäs suomalainen on joskus kokeillut

huumeita, eikä Suomen huumeongelma ole sellainen, että joka neljäs suomalainen on huumeongelmainen. Satunnaiskäyttäjiin, viihdekäyttäjiin ja hyötykäyttäjiin liittyvää tutkimusta ja tietoa on lisättävä tulevaisuudessa, jolla voidaan purkaa huumeidenkäyttäjien kokemaa stigmaa.

Tämän opinnäytetyön jatkotutkimusideana olisi syventyä, miten huumeisiin liittyvät anonyymit verkkokeskustelut vaikuttavat sisäistetyn stigmatin kokemiseen. Verkossa on Jodelin lisäksi muitakin huumeisiin liittyviä keskustelufoorumeja ja niiden merkityksiä olisi hyvä tutkia lisää tulevaisuudessa. Jatkotutkimuksissa voidaan myös syventyä verkkoyhteisöistä saadun vertaistuen kokemuksiin ja siihen, miten keskustelut vaikuttavat palveluihin hakeutumiselle.

LÄHTEET

- Aarnio, K. (2020). *Somemarkkinointi 2020: Jodel ja Snapchat*.
<https://www.mrktng.fi/markkinointiuutiset/somemarkkinointi-2020-jodel-ja-snapchat/>
- Adley, M., Jones, G., & Measham, F. (2023). Jump-starting the conversation about harm reduction: making sense of drug effects. *Drugs: Education, Prevention and Policy*, 30(4), 347–360. <https://doi.org/10.1080/09687637.2021.2013774>
- Auvinen, A. (5.2.2025). *Tuhat ryöstöä enemmän kuin viisi vuotta sitten – huumeongelmien kasvu näkyvä muissa rikoksissa*. Yle. <https://yle.fi/a/74-20140330>
- Eskola, J., & Suoranta. (2005). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Gunnar, T., & Kankaanpää, A. (15.10.2024). *Jätevesitutkimus: väestötason huumeiden käyttö*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/jatevesitutkimus>
- Haasio, A., Harviainen, J.-T., Ylinen, A., & Oksanen, A. (2022). TOR-verkossa tapahtuvien keskustelujen merkitys huumevieroituksessa. *Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti*, 30(1), 65–80. <https://doi.org/10.30668/janus.101602>
- Haasio, A. (2015). Disnormatiivinen ja normatiivinen informaatio. *Informaatiotutkimus*, 34(4). <https://journal.fi/inf/article/view/53512>
- Haasio, A. (2017). *Verkkorikokset*. BTJ Finland Oy.
- Haasio, A., Harviainen, J.-T., & Savolainen, R. (2020). *Information needs of drug users on a local dark Web marketplace*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202002182169>
- Hakahuhta, A. (13.1.2025). *Yle löysi huumejäämiä eduskunnasta: ”Tuloksia voi pitää aikalailla pomminvarmoina”*. Yle. <https://yle.fi/a/74-20134534>
- Hakkarainen, P., Karjalainen, K., & Salasuo, M. (2020). Nuoret, entiset nuoret ja huumeet: Miten sukupolvi näkyy huumeiden käytössä ja huumemielipiteissä? *Yhteiskuntapolitiikka*, 85(5), 465-479. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020112593256>
- Helasvuo, A., Johansson, M., & Tanskanen, S-K. (2014). *Kieli verkossa. Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*. Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Hupli, A. (2024). *Älyä lääkkeistä ja päihteistä? Tajusteiden hyötykäyttö*. Siltala.
- Huumeusainelaki 373/2008. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2008/373>
- Hämeen-Anttila, J. (2013). *Trippi ihmemaahan, huumeiden kulttuurihistoria*. Otava.

- Hämäläinen, V.-P., & Jääskeläinen, P. (13.1.2025). *Telegram on luovuttanut Suomen viranomaisille tietoja käyttäjistään*. Yle. <https://yle.fi/a/74-20136157>
- Hämäläinen, V.-P. (14.1.2021). *Tor-verkon suomenkieliset huumefoorumit pimenivät – villit huhut lähtivät heti rönsyilemään*. Yle. <https://yle.fi/a/3-11736973>
- Härkönen, R. (11.3.2023). *Netin huumekauppa painui Suomessa maan alle ja raaistui – MTV:n selvitys paljastaa, miten viranomaisten iskut muuttivat tilannetta*. MTV3. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/mtv-selvitti-nain-nettihuumekauppa-toimii-viranomaisten-iskujen-jalkeen-myynti-painui-maan-alle-pirstaloitui-pikaviestisovelluksiin-ja-raaistui/8651220>
- International Harm Reduction Association (IHRA). (i.a.). *Who we are: What is harm reduction?* <https://hri.global/what-is-harm-reduction/>
- Jodel. (i.a.-a) *Miten rekisteröidyn Jodeliin?* <https://support.jodel.com/fi/articles/120561-miten-rekisteroidyn-jodeliin>
- Jodel. (i.a.-b). *Mitä Jodel on?* <https://support.jodel.com/fi/articles/120559-mita-jodel-on>.
- Jodel. (i.a.-c). *Mitä karma on?* <https://support.jodel.com/fi/articles/120571-mita-karma-on>
- Jodel. (i.a.-d). *Näin moderointimme toimii*. <https://support.jodel.com/fi/articles/82888-nain-moderointimme-toimii>
- Jodel. (i.a.-e). *Yhteisön säännöt*. <https://support.jodel.com/fi/articles/83058-yhteison-saannot>
- Juhila, K. (i.a.-a). *Koodaaminen*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/koodaaminen/>
- Juhila, K. (i.a.-b). *Teemoittelu*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>
- Jyväskylän yliopisto. (28.10.2021). *Laadullinen tutkimus*. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Kailanto, S., & Karjalainen, K. (6.9.2024). *Huumeiden viihdekäyttö*. A-klinikkasäätiö. <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/huumeet-ja-laakkeet/huumeiden-viihdekaytto/>
- Karjalainen, K. (2023). *Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet* (Raportti 12/2023). Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL). <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-217-4>

- Korpela, H. (5.2.2025). *Hengenvaarallisen vahva tippa-huume leviää Kouvolassa – poliisi: ”Emme halunneet jäädä odottamaan”*. <https://yle.fi/a/74-20141718>
- Koski-Jännes, A., & Kuusisto, K. (4.12.2020). *Riippuvuus*. <https://paihdelinkki.fi/tietopankki/tietoiskut/mielenterveys/riippuvuus/>
- Mielenterveyden keskusliitto. (i.a.). *Riippuvuudet*. <https://mtkl.fi/tieto-ja-tutkimus/haastavia-elamantilanteita/riippuvuudet/>
- Nieminen, K. (8.10.2022). *Jodel – mikä se on ja miten se toimii?* <https://markkinointitrendit.fi/jodel/>
- Onnettomuustutkintakeskus. (12.6.2024). *Nuorten tapaturmaisien huumekuolemat vuonna 2023*. <https://turvallisuustutkinta.fi/fi/index/tutkintaselostukset/sosiaali-ja-terveydenhuollononnettomuudet/t2023-s1nuortentapaturmaisethuumeakuolematvuonna2023160.html>
- Psykedeelitutkimusyhdistys ry. (i.a.). *Kysyttyä*. <https://psyty.fi/kysyttya/#FAQ2>
- Ranta, J., & Perälä, R. (2022). Haittojen vähentäminen ja Asunto ensin -malli huumeita käyttävien asumisen tuessa. Teoksessa Suvi Raitakari & Kirsi Günther & Jenni-Mari Räsänen (toim.) *Koti, hyvinvointityö ja haavoittuvuus* (s. 181—215). Tampere University Press. <https://doi.org/10.61201/tup.744>
- Rolando, S., Arrighetti, G., Fornero, E., Farucci, O., & Beccaria, F. (18.1.2023). Telegram as a Space for Peer-Led Harm Reduction Communities and Netreach Interventions. *Contemporary Drug Problems*, 50(2), 190–201. <https://doi-org.libts.seamk.fi/10.1177/00914509221145196>
- Rummukainen, A. (28.7.2023). *Rinnakkaistodellisuus*. <https://yle.fi/a/74-20041471>
- Salasuo, M., & Rantala, K. (2002). Huumeiden viihdekäyttö ajankuvana. Teoksessa O. Kaukonen, & P. Hakkarainen (toim.), *Huumeidenkäyttäjä hyvinvointivaltiossa* (38–67). Gaudemus.
- Sininauhaliitto. (i.a.) *Stigma tappaa enemmän kuin aineet*. <https://sininauhasaatio.fi/stigma-tappaa-enemman-kuin-aineet/>
- Sosiaali- ja terveysministeriö (STM). *Huumeainepolitiikka*. <https://stm.fi/huumeainepolitiikka>
- Strand, T. (31.1.2025). *Stigma ja syrjintä*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). <https://thl.fi/aiheet/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen/stigma-ja-syrjinta>
- Suomalainen lääkäriseura Duodecim. (i.a.) *Huumeongelmat*. <https://www.kaypahoito.fi/hoi50041#s9>

- Tammi, T. (2023). Huume on lääke on päihde. Egyptin Ebers-papyruksesta Pohjois-Amerikan opioidikriisiin. Teoksessa K. Nuotio, K. Simojoki, & E. Yli-Hemminki (toim.), *Parempaa päihdepolitiikkaa* (s. 184–196). Gaudeamus.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). (7.12.2023). *Alkoholi, tupakka ja riippuvuudet: Keskeiset käsitteet*. <https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdetyo/mita-ehkaiseva-paihdetyo-on/keskeiset-kasitteet>
- Tietoarkisto. (i.a.). *Kyselylomakkeen laatiminen*. Tampereen yliopisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/kyselylomake/laatiminen/>
- Tikander, H. (29.4.2024) *Hanna Tikander & Viihdekäyttäjät* [podcast]. Yle. <https://areena.yle.fi/podcastit/1-68258773>
- Tilastokeskus. (i.a.-a). *Frekvenssi*. <https://stat.fi/meta/kas/frekvenssis.html>
- Tilastokeskus. (i.a.-b). *Reliabiliteetti*. <https://stat.fi/meta/kas/haku.html?q=Reliabiliteetti>
- Tilastokeskus. (i.a.-c). *Validiteetti*. <https://stat.fi/meta/kas/validiteetti.html>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*. (Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3). https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf
- Valli, R., & Perkkilä, P. (2018). Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin: 1, Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (5. p., s. 117–128). PS-Kustannus.
- Valli, R. (2018). Aineiston keruu kyselylomakkeella. Teoksessa Valli, R (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin: 1, Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (5. p., s. 92–116). PS-Kustannus.
- Valtioneuvoston asetus huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista 543/2008. <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2008/543>
- Valtioneuvoston asetus kuluttajamarkkinoilta kielletyistä psykoaktiivisista aineista 1130/2014. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2014/1130>
- Varjo, V. (2015). *Huume tilanne Suomessa 2014* (Raportti 1/2015). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-414-4>
- Vehnämäki, I. (16.6.2020). *Jodel –Paikallista yhteisöllisyyttä nimettömästi*. Netprofile. <https://blog.netprofile.fi/jodel-paikallista-yhteisollisyytta-nimettomasti>

- Vilka, H. (2018). Havainnot ja havainnointimenetelmät tutkimuksessa. Teoksessa R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin: 1, Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (5. p., s. 156–171). PS-Kustannus.
- Wickr. (i.a.). *Wickr Me Deprecation FAQs*. <https://wickr.com/me/faqs/>
- Wogen, J., & Restrepo, M. T. (22.6.2020). Human Rights, Stigma, and Substance Use. *Health and human rights*, 22(1), 51–60.
<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7348456/>
- YAD ry. (13.1.2025). *Vuonna 2025 edistämme huumerauhaa*.
<https://yad.fi/blogiartikkeli/painopiste2025-huumerauha-2/>
- YAD. (i.a.-a). *Ongelmakäytöstä toipuminen*. <https://yad.fi/huumetietoa/riippuvuus-ja-toipuminen/ongelmakaytosta-toipuminen/>
- YAD. (i.a.-b). *Riippuvuuden synty aivotoiminnan näkökulmasta*.
<https://yad.fi/huumetietoa/riippuvuus-ja-toipuminen/paihderiippuvuus/>
- YAD. (i.a.-c). *Sekakäyttö*. <https://yad.fi/huume/sekakaytto/>
- Yhdistyneet kansakunnat (YK). (1961). *Single convention on narcotic drugs, 1961*.
https://www.unodc.org/pdf/convention_1961_en.pdf

LIITTEET

Liite 1. Webropol -kysely

Liite 2. Jodel julkaisu

Liite 3. Tiedote tutkimuksesta ja tietosuojaseloste

Liite 1. Webropol -kysely

Opinnäytetyötutkimus: Huume keskustelua Jodelissa

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Moi! Nimeni on Jimi ja olen sosionomiopiskelija Seinäjoen Ammattikorkeakoulusta.

Loin tämän kyselyn kerätäkseni kokemuksia ja näkökulmia Jodelin pääkaupunkiseudun alueen @huumeet3-kanavasta sekä sen vaikutuksista huumeidenkäyttäjien ja huumeista kiinnostuneihin.

Kysely on suunnattu yli 18-vuotiaille henkilöille, jotka käyttävät tai ovat käyttäneet huumeita ja ovat liittyneet Jodelin @huumeet3-kanavalle.

Vastaaminen on vapaaehtoista. Kyselyssä on 12 kysymystä ja kyselyyn vastaaminen vie noi 10 minuuttia.

Kyselyssä kerätään aineistoa opinnäytetyöhön, jossa tutkitaan pääkaupunkiseudun alueen @huumeet3-kanavan avoimen ja anonyymien huume keskustelun vaikutuksia, hyötyjä sekä haittoja. Opinnäytetyön tavoitteena on tunnistaa keinoja, miten voidaan vähentää ja ennaltaehkäistä huumeidenkäytöstä johtuvia haittoja.

Mitä tietoa kanavalta haetaan ja mistä aiheista kanavalla keskustellaan? Millainen merkitys kanavalla käydyillä keskusteluilla on huumeidenkäyttäjille tai huumeista kiinnostuneille henkilöille? Mitä hyötyjä ja haittoja ilmenee, kun voidaan puhua avoimesti huumeista anonyymilla alustalla?

Nämä ovat suuria kysymyksiä, joiden ymmärtämiseen tarvitsen teidän näkökulmianne @huumeet3 -kanavan toiminnasta.

Kyselyyn vastataan täysin nimettömästi. Kyselyyn vastanneista ei kerätä tunnistetta tai henkilötietoja.

Kyselyyn annettuja vastauksia käytetään aineistona opinnäytetyötutkimuksessa eikä vastauksia tai aineistoa käytetä muihin tutkimuksiin. Lisätietoja aineiston käsittelystä löytyy Tietosuojaselosteesta.

Kyselyssä käytän huume -termiä ja siihen luetaan huumausaineiksi luokitellut päihteet sekä päihteinä käytetyt lääkkeet. Nämä ovat psykoaktiivisia aineita, joita voidaan käyttää esimerkiksi päihtymiseen, tehostamiseen tai muihin ei-lääkinnällisiin tarkoituksiin.

Kysely on auki 24.2.—10.3. eli on kaksi viikkoa aikaa vastata kyselyyn. Aikaa voidaan tarvittaessa pidentää.

Jos herää kysymyksiä tai kommentteja opinnäytetyöhön liittyen, niin jätä kommenttisi Jodelissa julkaisemaani postaukseen tai laita minulle chat-pyyntö postauksen kautta.

Kyselyn lopussa on avoin tekstikenttä, johon voit avata näkökulmiasi enemmän sekä antaa palautetta tästä kyselystä tai opinnäytetyöaiheesta.

[Tutkimustiedote ja tietosuojaseloste](#)

1. Millainen on elämäntilanteesi? *

- Työssäkäyvä
 Opiskelija
 Työtön
 Eläkkeellä
 Joku muu, mikä?
 En halua kertoa
-

2. Miten kuvailisit itseäsi huumeidenkäyttäjänä? *

- Kokeilija
 Satunnaiskäyttäjä
 Hyötykäyttäjä
 Viihdekäyttäjä
 Ongelmakäyttäjä
 Olen lopettanut huumeidenkäytön
 Joku muu, mikä?
-

3. Koetko olevasi riippuvainen huumeiden käytöstä? *

- Kyllä
 En
 Olen lopettanut huumeidenkäytön
 Jotain muuta, mitä?
-

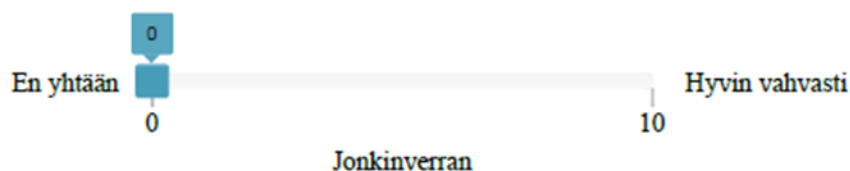
4. Kuinka avoin olet/olet ollut huumeidenkäytöstäsi? (Voit valita kaikki vaihtoehdot, jotka sopivat sinuun) *

- Olen avoin kaikille (Jos valitset tämän vaihtoehdon, niin älä valitse muita vaihtoehtoja)
 Olen kertonut terveydenhuollossa (Lääkärille, terveydenhoitajalle, terapeutille yms.)
 Olen kertonut viranomaisille (Poliisille, sosiaalityöntekijälle yms.)
 Molemmat vanhempani tietävät
 Toinen vanhemmistani tietää

- Sisarukseni tietävät
- Kaverini tietävät
- Muutama kaveri tietää
- Kukaan ei tiedä
- Jotain muuta, mitä?

---

5. Koetko häpeää huumeidenkäyttösi vuoksi? *

6. Voit halutessasi avata sitä, että millä tavoin huumeidenkäytöstä aiheutuva häpeä tai stigma vaikuttavat elämääsi.

---

7. Kuinka usein selaat Jodelin @huumeet3 -kanavaa? *

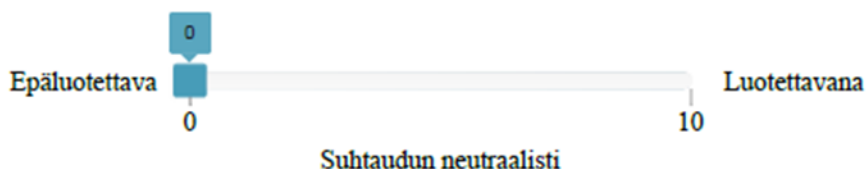
- Päivittäin
- Monena päivänä viikossa
- Noin kerran viikossa
- Muutaman kerran tai kerran kuukaudessa
- Harvemmin kuin kerran kuukaudessa
- Epäsäännöllisesti
- Jotain muuta, mitä?

---

8. Mitkä aiheet kiinnostavat @huumeet3-kanavalla? (Voit valita useamman vaihtoehdon) *

- Muiden käyttäjien kokemukset huumeista
- Sekakäyttöön liittyvä neuvonta
- Keskustelut tiettyjen huumeiden vaikutuksista
- Keskustelut tiettyjen huumeiden haitoista
- Vinkit huumehaittojen ehkäisemiseen tai vähentämiseen
- Vinkit huumeista johtuviin laskuolotiloihin
- Huumeidenkäytön vähentämiseen liittyvät keskustelut
- Huumeidenkäytön lopettamiseen liittyvät keskustelut
- Vieroitusoireisiin liittyvät keskustelut
- Tiedot ajankohtaisista huumeista ja huumeilmiöistä
- Keskustelut päihdepolitiikasta
- Tiedot päihdepalveluista ja muista auttavista tahoista
- Jotain muuta, mitä? _____

9. Kuinka luotettavana pidät kanavalla jaettavaa tietoa huumeista? *

10. Mitä itse tuot kanavalle? (Voit valita useamman vaihtoehdon) *

- Omia kokemuksia
- Tutkittuun tietoon perustuvaa tietoa
- Tietoa ajankohtaisista huumeista tai huumeilmiöistä
- Vertaistukea muille käyttäjille
- Tietoa päihdepalveluista ja muista auttavista tahoista
- Jotain muuta, mitä? _____
- En osallistu keskusteluihin

11. Mitä koet saavasi kanavalta käydyistä keskusteluista? Halutessasi voit myös kertoa ja perustella avoimen ja anonyymien huume keskustelun hyötyjä ja haittoja.

*

---

12. Onko kanavalla käydyillä keskusteluilla ollut vaikutusta huumeidenkäyttösi tai sinun asenteisiisi huumeita kohtaan? Jos on, miten? *

---

13. Vapaa sana

Painamalla "Lähetä" annat suostumuksen tutkimukseen osallistumiselle ja antamiesi vastausten käyttöön opinnäytetyötutkimuksessa.

Samalla vakuutat, että antamasi tiedot edustavat omia näkemyksiäsi Jodelin pääkaupunkiseudun alueen @huumeet3-kanavan toiminnasta.

Liite 2. Jodel julkaisu

← 3 20 📌

👤 OJ @huumeet3 🏠 Helsinki • 36pv ...

Terve! Olen sosionomiopiskelija SeAMKista. Huumeet kiinnostavat ja olen tekemässä opinnäytetyötä, jossa tutkin tämän kanavan vaikutuksia huumeidenkäyttäjiiin ja tarvitsen apuunne. 18

#info #asiallinen

🗨️ 51 🐾+

Opinnäytetyötutkimus: Huume keskustelua Jodelissa: W...
link.webpolsurveys.com >

👤 OJ 🏠 Helsinki • 36pv ...

📄 Yläpuolelta löytyy linkki kyselyyn. Tiedän, että aihe voi olla arkaluontoinen, mutta toivoisin, että mahdollisimman moni vastaisi. Kysely on suunnattu yli 18-vuotiaille henkilöille, jotka käyttävät tai ovat käyttäneet huumeita ja ovat

🐾+

👤 OJ 🏠 Helsinki • 36pv ...

📄 liittyneet @huumeet3 -kanavalle. Kyselyyn vastataan täysin anonyymisti, en kerää vastaajista mitään henkilötietoja tai IP-osoitteita. Tarkoituksena ei ole kärkeäyttää tai tuomita ketään

🐾+

👤 OJ 🏠 Helsinki • 36pv ...

📄 huumeidenkäytöstä, vaan haluan kerätä teiltä kokemuksia tällä kanavalla käytyjen keskustelujen vaikutuksista ja päästä kiinni siihen, että miten yhteiskunnassa voidaan vähentää ja ennaltaehkäistä huumeiden käytöstä johtuvia haittoja.

🐾+

👤 OJ 🏠 Helsinki • 36pv ...

📄 Jos herää kysymyksiä opinnäytetyöhön tai kyselyyn liittyen, niin jätä kysymyksesi tähän alle tai laita minulle chat-pyyntö.

🐾+

👤 Jodel HQ 📍 Alpit • 36pv

Vastausten #asiallinen -jodlauksiin tulee liittyä aiheeseen, olla avuliaita tai tarkentaa kysymystä. 🙄

Kaikenlaiset väärinkäytökset (OJ:n jodlaus ei ole asiallinen, OJ tai kommentoija trollaa) tulee ilmi antaa "Trollaus tai häiritsevä käyttäytyminen" -syyllä. 🚩

Kiitos osallistumisestasi! Ja muistathan: #GoodVibesOnly 🍀

🐾+

Liite 3. Tiedote tutkimuksesta ja tietosuojaseloste

Tiedote tutkimuksesta ja tutkimuksen tietosuojaseloste

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Teitä pyydetään mukaan opinnäytetyötutkimukseen, jossa tutkitaan Jodelin pääkaupunkiseudun alueen @huumeet3-kanavaa.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millaisia merkityksiä kanavalla käydyillä keskusteluilla on huumausaineita käyttäville, aiemmin käyttäneille ja niistä kiinnostuneille henkilöille.

Opinnäytetyön tavoitteena on tunnistaa keinoja, joilla voidaan ennaltaehkäistä ja vähentää huumausaineiden käytöstä johtuvia haittoja.

Opinnäytetyötutkimuksessa kerätään aineistoa seuraamalla kanavan keskusteluja aikavälillä 12.1.—9.2. eli 4 viikon ajan. Lisäksi kanavan kävijöille luodaan Webropol-kysely, joka on auki 24.2.—10.3. eli 2 viikkoa. Kyselyn aukioloaikaa pidennetään tarvittaessa riittävän aineiston keräämiseksi.

Opinnäytetyön toteuttaa sosionomiopiskelija Jimi Ijas Seinäjoen Ammattikorkeakoulusta. Opinnäytetyö toteutetaan itsenäisesti ilman yhteistyökumppaneita tai ulkopuolisia toimeksiantajia.

TUTKIMUKSEN TIETOSUOJASELOSTE

Kyselyn anonymiteetti

Vastaajista ei kerätä tunnistetta- tai henkilötietoja. Kyselyyn vastataan anonymisti, eikä vastausten perusteella voi päätellä vastaajien henkilöllisyyttä. Lopulliset tutkimustulokset raportoidaan ryhmätasolla eikä yksittäisten tutkittavien tunnistaminen ole mahdollista.

Vastaajan suostumus tutkimukseen osallistumiseen

Vastaajat antavat suostumuksen tutkimukseen osallistumiselle vastaamalla Webropol-kyselysovelluksessa luotuun kyselylomakkeeseen ja painamalla "Lähetä" painiketta kyselyn lopussa. Samalla vastaajat vahvistavat, että heidän antamansa tiedot perustuvat heidän omaan näkemyksiinsä Jodelin pääkaupunkiseudun alueen @huumeet3-kanavan toiminnasta.

Tietojen käsittely ja säilytys

Kyselyyn annetut vastaukset säilytetään opinnäytetyöprosessin ajan tietoturvallisesti ja vastauksia käsitellään luottamuksellisesti. Kyselyn vastauksia ei käytetä muihin tutkimuksiin tai luovuteta ulkopuolisille henkilöille. Ainoastaan opinnäytetyöntekijä käsittelee ja säilyttää kyselyn vastauksia. Vastaukset analysoidaan tuloksiksi ja tuloksista luodaan johtopäätöksiä viitaten opinnäytetyön teoreettiseen viitekehukseen. Kun opinnäytetyö valmistuu ja on hyväksytty, kyselylomake ja aineistot tuhoetaan asianmukaisesti.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Opinnäytetyö julkaistaan Theseus-tietokannassa opinnäytetyötutkimuksen valmistuttua.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä ja kommentteja Jodelin kautta opinnäytetyöntekijälle. Tutkimukseen osallistuvien anonymiteetin takaamiseksi yhteydenotto on mahdollista vain Jodelin kautta. Kysymykset ja kommentit voi jättää opinnäytetyöhön liittyvään postaukseen tai laittaa postauksen kautta chat-pyyntö opinnäytetyöntekijälle. Webropol-kyselyn lopussa on avoin tekstikenttä, johon voi jättää palautetta.